

Bwrdd Iechyd Lleol Sir y Fflint

**Adolygiad o Gynnydd
yn erbyn Safonau Gofal
Iechyd i Gymru –
1 Ebrill 2007 – 31 Mawrth
2008**

Dyddiad: 1 Medi 2008

Cynnwys

	Crynodeb Gweithredol	iii
1.	Cyflwyniad a Chyd-destun	1
2.	Proses Aseu 2007-08	5
3.	Trosolwg o Fwrdd Iechyd Lleol Sir y Fflint	9
4.	A gyflawnwyd gwelliannau ar gyfer y Safonau hynny lle yr aseswyd bod Bwrdd Iechyd Lleol Sir y Fflint yn Ymwybodol neu'n Ymatebol ar un neu fwy o'r tair lefel aseu (Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol, Profiad y Defnyddiwr) yn 2006-07?	11
5.	Pa mor dda y mae'r Safonau Gofal Iechyd wedi eu hymsefydlu ym mhrosesau llywodraethu a sicrhau mewnol Bwrdd Iechyd Lleol Sir y Fflint?	29
6.	Y Camau Nesaf	33
	Atodiadau	
	Atodiad 1: Diffiniadau o Lefelau Aeddfedrwydd	35
	Atodiad 2: Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny sy'n agored i ddilysiad annibynnol gan AGIC	37
	Atodiad 3: Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny nad ydynt yn agored i ddilysiad annibynnol gan AGIC	41
	Atodiad 4: Y Safonau Gofal Iechyd – diffiniadau	47
	Atodiad 5: Rhestr Termiau	53

Crynodeb Gweithredol

Cyhoeddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* ym mis Mai 2005 gan gyflwyno fframwaith cyffredin o 32¹ o safonau gyda'r nod o gynorthwyo'r ddarpariaeth o wasanaethau gofal iechyd prydlon ac o ansawdd da a sicrhau lefelau gwell o driniaeth a gofal i ddinasyddion Cymru. O 2007 ymlaen, mae'n ofynnol i Ymddiriedolaethau'r GIG, Byrddau Iechyd Lleol a Chomisiwn Iechyd Cymru asesu eu hunain yn erbyn y Safonau Gofal Iechyd yn flynyddol a Byrddau'r sefydliadau hynny sydd â'r cyfrifoldeb pendant am gydymffurfio â'r safonau. O fis Ebrill 2008 ymlaen, bydd yr asesiad hwn yn rhoi sail i'w Datganiadau Rheolaeth Fewnol a'u Hadroddiadau Blynyddol.

Mae Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru wedyn yn gyfrifol am arwain y gwaith o gydgysylltu'r broses o brofi a dilysu hunanasesiadau. Nodir manylion y ffordd y cyflawnwyd hyn eleni a'r canfyddiadau sy'n deillio o'n hadolygiad yn Adran 4 prif ran yr adroddiad hwn. Yn ystod y misoedd nesaf, byddwn yn gweithio gydag Ymddiriedolaethau, Byrddau Iechyd Lleol a Llywodraeth Cynulliad Cymru i ddatblygu ymhellach ein dull o asesu sefydliadau yn erbyn y Safonau Gofal Iechyd fel ei fod yn briodol i'r strwythurau newydd fydd yn cael eu sefydlu yn dilyn yr ymarfer ymgynghori a gynhelir yn ystod hydref 2008.

Eleni hefyd, yn ogystal ag asesu a yw sefydliadau'n bodloni gofynion safonau unigol, rydym wedi ystyried a yw sefydliadau wedi ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd yn eu dulliau llywodraethu a sicrhau mewnol. Mae'n amlwg bod Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) Sir y Fflint yn rhoi ystyriaeth ddifrifol i'w swyddogaeth o ran y mater hwn, a'r llynedd, cyflwynodd lefel o dystiolaeth a oedd yn cefnogi lefel aeddfedrwydd **Datblygol**² neu uwch ar gyfer 20 o'r 32 safon.

Eleni, rydym wedi edrych eto ar y 12 safon [Safonau 3, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 a 19] lle yr aseswyd bod y BILI yn **Ymwybodol** neu'n **Ymatebol** o ran ei

¹ Nodir y 32 safon yn Atodiad 4 yr adroddiad hwn.

² Mae'n ofynnol i sefydliadau asesu eu cynnydd o ran cyflawni'r lefel uchaf o berfformiad yn erbyn pob un o'r 32 o safonau gan ddefnyddio matrices aeddfedrwydd. Mae'r matrices aeddfedrwydd yn sicrhau y gellir asesu perfformiad yn erbyn y pum lefel aeddfedrwydd canlynol – Ymwybodol; Ymatebol; Datblygol; Ymarferol ac Arweiniol.

gyflwyniad ar gyfer 2006-2007. Rydym yn fodlon bod gwelliannau sylweddol wedi'u gwneud o ran 10 o'r 12 safon, ac felly rydym wedi asesu bod BILI Sir y Fflint ar aeddfedrwydd **Datblygol** neu **Ymarferol** ar gyfer 10 o'r safonau a ailaseswyd. Mae'n parhau i fod ar aeddfedrwydd **Ymatebol** ar gyfer un neu fwy o'r lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer Safonau 9 ac 11, a bydd angen iddo ganolbwyntio ar y meysydd hyn yn ystod y misoedd nesaf.

Mae'r BILI wedi cymryd camau i ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd a'u gwneud yn rhan o'i drefniadau llywodraethu. Ceir tystiolaeth fod y Bwrdd yn ymgysylltu ag agenda a phroses asesu'r Safonau Gofal Iechyd, ac mae'r cynnydd a wnaed ganddo yn erbyn y camau gweithredu a nodwyd yn ei Gynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd 2007-08 yn dangos ymrwymiad i wella ei aeddfedrwydd ymhellach ar bob lefel.

Mae'r BILI wedi cynnwys ei archwilwyr mewnol ac aelodau anweithredol y Bwrdd yn y broses o graffu ar ei hunanasesiad. Darperir manylion pellach am y dulliau a ddefnyddiwyd gan y BILI yn Adran 5 yr adroddiad hwn.

1. Cyflwyniad a Chyd-destun

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno canfyddiadau'r gwaith a gyflawnwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru i brofi a dilysu hunanasesiad Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) Sir y Fflint o berfformiad yn 2007-08 yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru*.

Y Safonau

1.2 Cyhoeddodd Llywodraeth Cynulliad Cymru y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* ym mis Mai 2005 a daethant i rym ar 1 Mehefin 2005. Maent yn cyflwyno fframwaith safonau gofal iechyd cyffredin i gynorthwyo'r GIG a sefydliadau partner i ddarparu gwasanaethau effeithiol, prydlon ac o ansawdd da ym mhob lleoliad gofal iechyd.

1.3 Yn anad dim, cynlluniwyd y Safonau Gofal Iechyd i ddarparu'r lefelau gofal a thriniaeth gwell y mae gan bobl Cymru hawl i'w disgwyl yn rhesymol. Maent yn darparu sail y gall sefydliadau gofal iechyd adeiladu arni a gwireddu'r disgwyliadau newydd a mwy heriol ar gyfer gofal i gleifion a nodwyd yn strategaeth 10 mlynedd Llywodraeth Cynulliad Cymru, '*Cynllun Oes*'. Mae'n ofynnol i bob sefydliad gofal iechyd³ yng Nghymru ystyried y safonau wrth ddarparu gofal iechyd a chomisiynu gwasanaethau gofal iechyd, beth bynnag fo'r lleoliad.

1.4 Mae'r *Safonau Gofal Iechyd i Gymru'n* nodi 32 o safonau mewn pedwar maes. Mae pob un o'r meysydd yn deillio o'r gwerthoedd craidd a ddylai fod yn sail i'r broses o gomisiynu a darparu gwasanaethau gofal iechyd, ac mae pob safon mewn maes yn disgrifio'r gwerthoedd y mae'r maes hwnnw'n eu cynrychioli.

- Mae'r maes cyntaf, sef '*Profiad y Claf*' yn nodi:

Bydd y safonau i gefnogi'r broses o ddarparu gofal iechyd mewn partneriaeth â chleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd yn seiliedig ar gynlluniau a phenderfyniadau sy'n parchu anghenion a dewisiadau amrywiol. Bydd y gwasanaethau'n hawdd eu defnyddio ac yn canolbwyntio ar y claf. Bydd gofal iechyd yn cael ei ddarparu mewn amgylcheddau sy'n hybu lles y cleifion a'r staff ac sy'n parchu anghenion a

³ Diffinnir sefydliadau gofal iechyd fel cyrff y GIG yng Nghymru, contractwyr annibynnol a sefydliadau ac unigolion eraill, gan gynnwys y sectorau annibynnol a gwirfoddol, sy'n darparu neu'n comisiynu gofal iechyd i gleifion unigol, defnyddwyr gwasanaeth a'r cyhoedd.

dewisiadau'r cleifion unigol, gan y byddant wedi'u cynllunio i ddarparu triniaeth a gofal yn effeithiol a diogel ac y byddant yn cael eu cynnal a'u cadw, a'u glanhau'n dda er mwyn sicrhau'r canlyniadau gorau posibl o ran iechyd y cleifion.

- Mae'r ail faes, sef 'Canlyniadau Clinigol' yn nodi y bydd:

Y penderfyniadau a'r gwasanaethau gofal iechyd yn seiliedig ar yr hyn y mae tystiolaeth gwaith ymchwil wedi'i asesu'n briodol, yn nodi sydd ei angen er mwyn sicrhau canlyniad effeithiol ar gyfer cleifion a defnyddwyr gwasanaeth gan ystyried eu hanghenion a'u dewisiadau unigol. Bydd cleifion a defnyddwyr gwasanaeth yn derbyn gwasanaethau mor gyflym â phosibl, ac ni fyddant yn profi oedi afresymol ar unrhyw adeg yn ystod y broses o ddarparu gwasanaethau na'u llwybr gofal.

- Mae'r trydydd maes, sef 'Llywodraethu Gofal Iechyd' yn ei gwneud yn eglur:

Y bydd gan Ddarparwyr a Chomisiynwyr gofal iechyd systemau wedi'u sefydlu sy'n cefnogi arweiniad ac atebolrwydd staff clinigol a rheolwyr ac sy'n canolbwyntio ar anghenion a dewisiadau cleifion a defnyddwyr gwasanaeth. Bydd arferion gwaith wedi'u sefydlu i sicrhau bod uniondeb, sicrhau ansawdd, dulliau gwella ansawdd a diogelwch y cleifion yn ganolog i'r holl arferion, prosesau a gweithgareddau.

- Mae'r pedwerydd maes, sef 'Iechyd y Cyhoedd' yn datgan:

Y bydd cyrff gofal iechyd yn cydweithredu â sefydliadau perthnasol eraill a chymunedau lleol i sicrhau bod y rhaglenni a'r gwasanaethau'n cael eu llunio a'u darparu i hyrwyddo, amddiffyn a gwella iechyd, a mynd i'r afael ag anghydraddoldeb iechyd a helpu pobl i fyw bywydau iach ac annibynnol.

Sicrhau Cydymffurfiad

1.5 Y llynedd, am y tro cyntaf, roedd yn ofynnol i sefydliadau'r GIG asesu eu hunain yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd i Gymru* a gosodwyd y cyfrifoldeb pendant am sicrhau cydymffurfiad â'r Safonau ar Fyrddau'r sefydliadau gofal iechyd. Mae'r broses asesu flynyddol yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd* yn allweddol i sicrhau bod sefydliadau gofal iechyd yn atebol am safon y gwasanaethau y maent yn eu darparu a bod cleifion a'r cyhoedd yn cael eu hysbysu'n well am berfformiad eu darparwyr a'u comisiynwyr gofal iechyd ac, yn bwysicaf oll, y safonau y dylent eu disgwyl. O fis Ebrill 2008 ymlaen, defnyddir yr asesiad hwn fel sail i Ddatganiadau Rheolaeth Fewnol ac Adroddiadau Blynyddol sefydliadau.

1.6 Mae'n ofynnol i sefydliadau gyflwyno eu datganiadau a'u ffurflenni hunanasesu'n ffurfiol i Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru, sy'n gyfrifol am arwain y

gwaith o gydgyssylltu, profi a dilysu'r ffurflenni, gan ddefnyddio dadansoddiad sy'n seiliedig ar risg, yn erbyn amrywiaeth o ffynonellau data. Nodir y broses a fabwysiadwyd gan Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru i brofi a dilysu cyflwyniadau 2007-08 yn yr adran ganlynol.

2. Proses Asesu 2007-08

Yr Hunanasesiad

2.1 Mae'r broses hunanasesu'n profi perfformiad yn erbyn y *Safonau Gofal Iechyd* ar dair gwahanol lefel:

- *Corfforaethol* – pa mor dda mae Byrddau'n gwneud eu gwaith o ran sicrhau cydymffurfiad â'r Safonau?
- *Canlyniadau Gweithredol/Clinigol* – sut mae cydymffurfiad â'r safonau'n cael ei sicrhau ar lefel y gwasanaeth/ward?
- *Profiad y Defnyddiwr*⁴ – sut brofiad mae'r defnyddiwr yn ei gael ac a yw hyn yn gwella?

2.2 Pennwyd meini prawf a chwestiynau asesu ar gyfer pob safon ac fe'u datblygwyd fel rhaglen asesu ar y we sy'n galluogi hunanasesiadau i gael eu cwblhau ar-lein ac i dystiolaeth ddogfennol i gefnogi'r atebion a roddwyd i bob cwestiwn gael ei lanlwytho. Mae'n ofynnol i sefydliadau asesu eu cynnydd o ran darparu'r lefel uchaf o berfformiad yn erbyn pob un o'r 32 safon gan ddefnyddio matrices aeddfedrwydd. Mae'r matrices aeddfedrwydd yn caniatáu i berfformiad gael ei asesu ar y lefelau Corfforaethol, Gweithredol a Phrofiad y Defnyddiwr fel bod ar un o bum lefel o aeddfedrwydd:

- Ymwybodol
- Ymatebol
- Datblygol
- Ymarferol
- Arweiniol

Mae diffiniadau o bob un o'r lefelau aeddfedrwydd hyn ar gael yn Atodiad 1.

2.3 9 Mai 2008 oedd y dyddiad cau ar gyfer dychwelyd hunanasesiadau eleni; gan sicrhau bod terfynau amser yn cyd-fynd â'r cylch adrodd blynyddol a chaniatáu i

olwg gyflawn ar drefniadau llywodraethu sefydliadau, a pherfformiad clinigol ac ariannol gael eu derbyn ar union yr un pryd.

Profi a Dilysu

2.4 Mae Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru wedi profi a dilysu cyflwyniad hunanasesu 2007-08 BILI Sir y Fflint, ac mae hyn wedi cynnwys:

- *Adolygiad o gynnydd yn erbyn y safonau hynny yr asesodd AGIC fod BILI Sir y Fflint ddim ond yn Ymwybodol neu'n Ymatebol ynddynt y llynedd, sef:*
 - × *Safon 3*
 - × *Safon 8*
 - × *Safon 9*
 - × *Safon 11*
 - × *Safon 12*
 - × *Safon 13*
 - × *Safon 14*
 - × *Safon 15*
 - × *Safon 16*
 - × *Safon 17*
 - × *Safon 18*
 - × *Safon 19*
- *Asesiad o ymrwymiad BILI Sir y Fflint i'r Safonau Gofal Iechyd i Gymru ac yn enwedig pa mor dda y mae wedi eu hymsefydlu yn ei drefn lywodraethu a'i brosesau sicrhau mewnol.*

⁴ Yng nghyd-destun y broses asesu Safonau Gofal Iechyd, defnyddir y term 'defnyddiwr' i ddynodi cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr a staff.

2.5 Cwblhawyd y camau canlynol er mwyn ein galluogi i ddarparu'r sicrwydd a'r beirniadaethau a gyflwynir yn yr adroddiad hwn:

- × *Cam 1* - Dilysiad pen desg o'r hunanasesiadau a gyflwynwyd yn erbyn pob un o'r safonau uchod. Roedd y cam hwn yn cynnwys nodi pa un a oedd y cwestiynau oedd yn ategu pob maen prawf wedi'u hateb yn briodol, profi pa un a oedd yr atebion wedi'u hategu gan dystiolaeth ddigonol a pherthnasol a gwerthuso pa un a oedd yr atebion yn cyd-fynd â'r marc aeddfedrwydd a ddyfarnwyd gan y sefydliad.
- × *Cam 2* - Cynhaliwyd cyfarfodydd gydag Archwilwyr Mewnol BILI Sir y Fflint a Swyddfa Ranbarthol Gogledd Cymru i asesu'r cynnydd a wnaed o ran gweithredu'r gwelliannau a nodwyd yng Nghynllun Gwella 2007-08 BILI Sir y Fflint ac o ran ymsefydlu'r broses o asesu yn erbyn y Safonau Gofal Iechyd yn ei drefniadau llywodraethu arferol.
- × *Cam 3* - Cynnal Uwchgynhadledd Gofal Iechyd. Yn yr un modd â'r llynedd, fe wnaeth AGIC gydgysylltu a hwyluso cyfarfod, 'Uwchgynhadledd Gofal Iechyd', gan ddod â chyrrff adolygu ac archwilio ynghyd fel y gellid rhannu gwybodaeth a'i chyfrannu at y broses o gadarnhau asesiadau'r Safonau Gofal Iechyd.
- × *Cam 4* - Cyfarfod gyda chynrychiolwyr Bwrdd BILI Sir y Fflint i drafod y canfyddiadau a gododd o'r camau uchod ac i roi cyfle i'r Bwrdd hysbysu'r tîm adolygu am y camau y maent yn bwriadu eu cymryd.

3. Trosolwg o Fwrdd Iechyd Lleol Sir y Fflint

3.1 Sefydlwyd Bwrdd Iechyd Lleol (BILI) Sir y Fflint ar 1 Ebrill 2003. Mae'n gwasanaethu ardal ddaearyddol sydd â'r un ffiniau ag ardal Cyngor Sir y Fflint, ac mae'n rhannu cyfrifoldeb statudol â'r cyngor hwnnw dros weithredu'r Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles ar y cyd. Mae ganddo boblogaeth breswyl o 150,000 o bobl⁵.

3.2 Prif swyddogaethau Byrddau Iechyd Lleol yw llywodraethu corfforaethol a chlinigol; sicrhau a darparu gwasanaethau gofal iechyd sylfaenol a chymunedol; sicrhau gwasanaethau gofal eilaidd; gwella iechyd cymunedau; partneriaeth; ymgysylltu â'r cyhoedd; darparu gwasanaethau.

3.3 Mae Byrddau Iechyd Lleol yn ymwneud â dau fath o bartneriaeth leol ffurfiol:

- Llunio a gweithredu Strategaeth Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles gyda'r Awdurdod Lleol ac mewn ymgynghoriad â phartïon eraill.
- Comisiynu gwasanaethau lleol gan ystod o ddarparwyr, gan gynnwys ymddiriedolaethau ysbyty, contractwyr gofal sylfaenol, y sector gwirfoddol a'r sector annibynnol. Mae'r gwasanaethau a gomisiynir yn cynnwys gwasanaethau gofal iechyd sylfaenol, cymunedol ac eilaidd.

3.4 Mae BILI Sir y Fflint yn comisiynu'r rhan fwyaf o'r gwasanaethau ysbyty eilaidd sydd eu hangen ar y boblogaeth leol gan Ymddiriedolaeth GIG Gogledd Cymru (a ffurfiwyd trwy uno Ymddiriedolaeth GIG Conwy a Sir Ddinbych ac Ymddiriedolaeth GIG Gogledd-ddwyrain Cymru ar 1 Gorffennaf 2008) ac Ymddiriedolaeth Sefydledig GIG Iarlles Caer, ond mae ganddo contractau hefyd gyda nifer o Ymddiriedolaethau eraill y GIG ar gyfer darparu rhai gwasanaethau ysbyty arbenigol.

⁵ Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

4. A gyflawnwyd gwelliannau ar gyfer y Safonau hynny lle yr aseswyd bod BILI Sir y Fflint yn Ymwybodol neu'n Ymatebol yn 2006-07?

Yn 2006-07 dangosodd BILI Sir y Fflint aeddfedrwydd **Datblygol** neu uwch ar gyfer 20 o'r 32 safon. Eleni, rydym wedi edrych eto ar y 12 safon lle yr aseswyd ei fod yn **Ymwybodol** neu'n **Ymatebol** ar un neu fwy o'r lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr⁶.

Safon 3

Mae cleifion sydd ag anghenion iechyd brys yn cael mynediad at ofal priodol yn brydlon ac o fewn terfynau amser cenedlaethol a gaiff eu pennu'n flynyddol gan Lywodraeth Cynulliad Cymru.

S3.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol ac yn **Ddatblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol, yn **Ddatblygol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ac yn **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S3.2 Rydym yn parhau i fod yn fodlon bod Bwrdd y BILI wedi sefydlu prosesau digonol er mwyn monitro a sicrhau cydymffurfiad â thargedau mynediad brys cenedlaethol. Fel yr adroddwyd y llynedd, mae'r BILI yn darparu ei wasanaethau ei hun y Tu Allan i Oriau Arferol (OoH) ac mae wedi cymeradwyo cynlluniau i wella'r Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS). Adroddir ar amserau ymateb yr Ymddiriedolaeth Ambiwlans i Fwrdd y BILI bob tri mis ac mae'r BILI hefyd yn aelod o Raglen Gydweithredol y Gwasanaethau Brys ar gyfer Ymddiriedolaeth Conwy a Sir Ddinbych ac Ymddiriedolaeth Gogledd-ddwyrain Cymru (sef Ymddiriedolaeth GIG Gogledd Cymru erbyn hyn). Felly, rydym yn cytuno bod y BILI yn parhau i fod ag aeddfedrwydd **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol.

S3.3 O ran sicrhau bod y staff yn derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am berfformiad yn erbyn targedau mynediad brys, dim ond ychydig o newid sydd wedi bod yn ymateb y BILI ynglŷn â Gwasanaethau Ychwanegol dan Gyfarwyddyd (DES) a'r

⁶ Mae tabl sy'n cymharu'r lefelau aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny nad ydym wedi'u hasesu eleni yn erbyn lefelau aeddfeddrwydd 2006-07 a ddilyswyd, wedi'i ddarparu yn Atodiad 3.

ffaith y gofynnir i Feddygfeydd ddangos tystiolaeth o'u cydymffurfiad â'r targed mynediad 24 awr. Serch hynny, rydym yn gallu cadarnhau bod y BILI yn parhau i fod yn **Ddatblygol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol.

S3.4 Mae'r BILI wedi dangos bod ystod o ddulliau wedi'u sefydlu ar gyfer hysbysu'r cyhoedd a chleifion am amserau mynediad brys, gan gynnwys:

- Adroddiadau Bwrdd Corfforaethol sy'n rhoi manylion am berfformiad ymddiriedolaethau GIG lleol yn erbyn targedau mynediad brys cenedlaethol ac sydd ar gael ar wefan y BILI er mwyn i'r cyhoedd eu gweld.
- O ran y Gwasanaeth y Tu Allan i Oriau Arferol, hysbysir cleifion ynghylch amserau aros ar gyfer brysbennu a chysylltiadau wyneb yn wyneb pa bryd bynnag y byddant yn cysylltu â'r gwasanaeth. Darperir gwybodaeth sy'n nodi sut y gall cleifion gael mynediad i'r gwasanaeth y Tu Allan i Oriau Arferol mewn taflenni, posterï a chardiau galw sy'n cael eu dosbarthu i feddygfeydd, fferyllfeydd ac ysbytai cymunedol lleol i'w rhoi i gleifion.
- Darperir manylion yr amryw ddewisiadau sydd ar gael i gleifion o ran Adrannau Damweiniau ac Achosion Brys, mân anhwylderau, Gwasanaethau y Tu Allan i Oriau Arferol, Galw Iechyd Cymru, Gwasanaethau Fferyllol a gwasanaethau deintyddol brys ar wefan y Tu Allan i Oriau Arferol y BILI. Hysbysir cleifion hefyd am Wasanaethau Deintyddol a Fferyllol sydd ar gael y Tu Allan i Oriau Arferol trwy bosterï, y wasg leol a safle'r BILI ar y rhyngwrwyd.

S3.5 Ystyriwn fod y BILI wedi darparu digon o wybodaeth i gyfiawnhau aeddfedrwydd **Datblygol** ar Lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 8

Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod y staff yn trin cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu perthnasau a'u gofalwyr ag urddas a pharch;*
- b. bod y staff eu hunain yn cael eu trin ag urddas a chyda pharch i'r gwahaniaethau rhyngddynt;*
- c. yr eir ati'n briodol i gael caniatâd bob amser cyn cysylltu â chleifion a defnyddwyr gwasanaeth a chyn defnyddio gwybodaeth gyfrinachol am gleifion; a*
- ch. bod unrhyw wybodaeth am gleifion yn cael ei thrin yn gyfrinachol, ac eithrio pan fo deddfwriaeth yn caniatáu ei defnyddio.*

S8.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac yn **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S8.2 Roedd y BILI yn gallu dangos ei fod wedi cymryd camau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i wella ei aeddfedrwydd o ran y Safon hon ac mae rhai o'r rhain yn cynnwys:

- Adolygu Polisi Urddas yn y Gweithle Cymru Gyfan gan Fwrdd y BILI.
- Datblygu Cynllun Cydraddoldeb Rhywiol drafft, sy'n mynd i'r afael â materion urddas a pharch.
- Cyflwyno Canllawiau i Warchodwyr ar gyfer staff y Bwrdd Iechyd Lleol a staff Gofal Sylfaenol.
- Adolygu dogfennau Adolygiad o Berfformiad Unigol/Cynllun Datblygiad Personol i gynnwys dadansoddiad er mwyn nodi anghenion hyfforddi gan gynnwys urddas a pharch.
- Darparu hyfforddiant ar y Ddeddf Galluedd Meddyliol ar gyfer holl staff y BILI.
- Cynhaliwyd archwiliad o ddogfennau tîm clinigol y BILI ym mis Medi 2007. Cynhaliwyd ail archwiliad ym mis Chwefror 2008 ac adroddwyd yn ôl ar y canlyniadau i'r holl dimau clinigol.
- Datblygu Canllawiau drafft ar Ganiatâd ar gyfer Archwiliad neu Driniaeth.

- Adolygiad, ym mis Chwefror 2007, o'r Polisi Diogelu Data a Chyfrinachedd.

S8.3 Rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ar gyfer y Safon hon.

S8.4 Mae'r Llawlyfr Cyfarwyddyd Gweithredu Asesu Unedig yn nodi'n glir yr angen am gael caniatâd gwybodus. Mae'r llawlyfr hwn wedi'i ddsbarthu'n eang ar draws y gymuned iechyd a gofal cymdeithasol ac mae wedi'i gynnwys mewn hyfforddiant. Ymgwymerwyd ag archwiliad o fân lawfeddygaeth ym mis Ionawr 2008, a oedd yn adolygu'r trefniadau sydd wedi'u sefydlu ynglŷn â chaniatâd ar gyfer mân lawfeddygaeth a wneir gan Feddygon Teulu. Mae prosesau wedi'u sefydlu ar gyfer archwilio ac adolygu er mwyn sicrhau cydymffurfiaid â pholisïau a chanllawiau perthnasol, a darparodd y BILI arweiniad ynghylch cwynion ariannol a'r camau a gymerwyd o ganlyniad iddynt. Felly, rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 9

Lle bydd bwyd yn cael ei ddarparu bydd systemau ar waith i sicrhau:

- a. bod cleifion a defnyddwyr gwasanaeth yn cael dewis o fwydydd sydd wedi'u paratoi'n ddiogel ac sy'n sicrhau deiet cytbwys; a*
- b. bod gofynion maeth, personol, diwylliannol a chlinigol y cleifion o ran deiet yn cael eu bodloni, gan gynnwys unrhyw gymorth sydd ei angen arnynt i fwyta, a sicrhau bod bwyd ar gael iddynt 24 awr y dydd.*

S9.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ymwybodol** ar y lefelau Corfforaethol a Phrofiad y Defnyddiwr ac yn **Ymatebol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol].*

S9.2 Eleni, mae'r BILI wedi darparu ymatebion a thystiolaeth ategol llawer mwy cynhwysfawr ar gyfer gofynion y safon hon ac mae wedi gwneud gwelliannau i'w systemau a'i weithdrefnau ers ei gyflwyniad yn 2006-07. Mae rhai o'r rhain yn cynnwys:

- Cynnwys gofyniad mewn Cytundebau Hirdymor gyda'r cyn Ymddiriedolaeth GIG Gogledd-ddwyrain Cymru i gydymffurfio â'r *Safonau Gofal Iechyd*.
- Archwiliad o'r byrbrydau a'r dewisiadau bwyd sydd ar gael yng Nghartrefi Gofal Sir y Fflint.
- Prynu llyfrau ar ofal maeth ar gyfer cartrefi gofal.
- Darparu sesiynau addysgol i ofalwyr, staff gofal sylfaenol a staff cartrefi gofal ynglŷn â bwyta'n iach wrth reoli diabetes.

S9.3 Mae'n bleser gennym nodi bod archwiliad maeth wedi'i gynnal gan y tîm cymorth clinigol ym mis Mawrth 2008 gan ddefnyddio'r Offeryn Sgrinio Cyffredinol Diffyg Maeth (MUST) er mwyn nodi meysydd arfer da a meysydd lle y bo angen mwy o gymorth. Mae'r BILI hefyd wedi adrodd y bydd y tîm gofal parhaus yn gwneud atgyfeiriadau i weithwyr proffesiynol eraill os nodir angen yn sgîl eu hadolygiadau gorfodol o gleifion mewn cartrefi gofal. Mae'r cyn Ymddiriedolaeth GIG Gogledd-ddwyrain Cymru a darparwyr y sector Gofal Iechyd Annibynnol a gomisiynir gan y BILI wedi ymrwymo i'r 'Hanfodion Gofal', sy'n cynnwys adran ar fwyta ac yfed.

S9.4 Er ein bod yn fodlon bod y BILI wedi dangos ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol, ar lefel Profiad y Defnyddiwr ychydig o dystiolaeth a gafwyd o newidiadau sy'n cael eu gwneud o ganlyniad i adborth gan gleifion neu o brosesau monitro er mwyn sicrhau bod bwyd yn cael ei gadw, ei baratoi a'i drin yn ddiogel. Felly, rydym yn ystyried bod y BILI ar aeddfedrwydd **Ymarferol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 11

Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. *bod triniaethau a gofal clinigol yn cael eu darparu gan bobl broffesiynol ym maes gofal iechyd sy'n gwneud penderfyniadau clinigol ar sail tystiolaeth;*
- b. *y caiff triniaethau a gofal clinigol eu cynnal o dan oruchwyliaeth ac arweiniad staff clinigol priodol;*
- c. *bod clinigwyr yn parhau i ddiweddarau eu sgiliau a'r technegau sy'n berthnasol i'w gwaith, gan gynnwys adolygiadau cymheiriaid; a*
- ch. *bod clinigwyr yn archwilio ac yn adolygu'r gwasanaethau clinigol yn rheolaidd.*

S11.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac yn **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr].*

S11.2 Roedd y BILI yn gallu dangos ei fod wedi cymryd camau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i wella ei aeddfedrwydd o ran y Safon hon, ac mae rhai o'r rhain wedi cynnwys:

- Adolygu Strategaeth Llywodraethu Clinigol y BILI, y Strategaeth Archwilio a pholisi ar gyfer gweithredu canllawiau'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Iechyd a Chlinigol (NICE).
- Datblygu dull archwilio ar gyfer Practisiau Meddygon Teulu mewn ymateb i ganllawiau'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a rhybuddion yr Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion.
- Cymeradwyo Strategaeth Hyfforddi a Datblygu Gofal Sylfaenol a chwblhau dadansoddiad o anghenion hyfforddi ar gyfer Gofal Sylfaenol.

S11.3 Yn dilyn asesiad y llynedd, mae'r Bwrdd wedi cymryd camau i fynd i'r afael â goruchwyliaeth glinigol ac mae Proses a Pholisi Goruchwyliaeth Glinigol ffurfiol yn cael eu datblygu. Yn gyffredinol, cyfrifoldeb y Cyfarwyddwyr Meddygol a Nyrsio yw arweinyddiaeth Glinigol. Mae'r BILI wedi diwygio ei brosesau adolygu perfformiad a'i Gynlluniau Datblygu Perfformiad, sy'n cynnwys dadansoddiad o anghenion hyfforddi. Mae nifer o fentrau hyfforddi parhaus ar waith gan gynnwys hyfforddiant rheoli prosiectau, hyfforddiant Dadansoddi Gwraidd y Broblem, hyfforddiant rheoli cofnodion, rheoli digwyddiadau mawr a rhaglenni arweinyddiaeth ar lefel cwrs sylfaen.

S11.4 Cymerodd y BILI ran mewn digwyddiad cwmpasu a gynhaliwyd ym mis Ionawr 2007, mewn partneriaeth â BILI Wrecsam, Ymddiriedolaeth Gogledd-ddwyrain Cymru ar y pryd, y Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol a'r Asiantaeth Genedlaethol Arwain ac Arloesi mewn Gofal Iechyd (NLIAH) i ddatblygu

Strategaeth Effeithiolrwydd Clinigol. Datblygwyd papur briffio drafft, a oedd yn cynnig y dylid sefydlu Grŵp Gorchwyl a Gorffen 'Comisiynu Gwasanaethau sy'n Effeithiol yn Glinigol'. Diben y grŵp hwn yw adolygu prosesau cyfredol ar gyfer defnyddio cynhyrchion, triniaethau ac ymyriadau newydd ar draws y rhanbarth; meintioli arbedion posibl trwy ddileu gweithdrefnau sydd ag effeithlonrwydd cyfyngedig ar draws y rhanbarth; a chynnig ymagwedd ar gyfer Gogledd Cymru i'w mabwysiadu yn y dyfodol.

S11.5 Rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol. Bu'n anodd penderfynu o ymatebion y BILI sut y mae safbwyntiau cleifion a'r cyhoedd yn cael eu defnyddio i wella arfer clinigol neu sut y mae gwybodaeth am ganlyniadau archwiliadau clinigol yn cael ei rhannu â chleifion. Felly, rydym yn asesu bod y BILI yn **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 12

Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael triniaeth a gofal effeithiol sydd:

- a. yn cydymffurfio â gwerthusiadau technegol a gweithdrefnau ymyrryd y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE), ac argymhellion Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan (AWMSG);*
- b. yn seiliedig ar ganllawiau ac arferion da y cytunwyd arnynt yn genedlaethol, fel y'u diffiniwyd yn y Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol, canllawiau clinigol NICE, y cynlluniau cenedlaethol a'r canllawiau ar ddarparu gwasanaethau y cytunwyd arnynt yn genedlaethol;*
- c. yn ystyried anghenion a dewisiadau corfforol, cymdeithasol, diwylliannol a seicolegol y cleifion; ac*
- ch. yn integredig er mwyn darparu gwasanaeth di-dor gan yr holl gyrff y mae angen iddynt fod yn rhan, gan gynnwys cyrff gofal cymdeithasol.*

S12.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ymarferol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac yn **Ddatblygol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Phrofiad y Defnyddiwr ac yn **Ymatebol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol ar gyfer y safon hon].*

S12.2 Rydym yn parhau i fod yn fodlon bod Bwrdd y BILI wedi sefydlu prosesau da er mwyn sicrhau bod cleifion yn derbyn triniaeth a gofal effeithiol sy'n rhoi ystyriaeth i anghenion a dewisiadau corfforol, cymdeithasol, diwylliannol a seicolegol cleifion a bod y rhain yn cael eu hintegreiddio er mwyn darparu gwasanaeth di-dor. Mae'r trefniadau strategol angenrheidiol wedi'u sefydlu, sy'n cynnwys cynllun gweithredu cydraddoldeb, cynllun cydraddoldeb hiliol a chynllun gweithredu ar ei gyfer, cynllun cydraddoldeb anabledd a chynllun gweithredu ar ei gyfer, a Chynllun Cydraddoldeb Rhywiol drafft. Mae Llwybrau Gofal wedi'u datblygu er mwyn sicrhau bod gan gleifion mynediad teg a rhydd i'r gwasanaethau y mae eu hangen arnynt, er enghraifft, mae Llwybrau wedi'u datblygu ar gyfer Orthodonteg a'r Gwasanaeth Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed. Yn ogystal â hyn, mae'r BILI, mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol Wrecsam a Sir y Fflint, BILI Wrecsam a'r cyn Ymddiriedolaeth GIG Gogledd-ddwyrain Cymru, wedi datblygu cynlluniau ar gyfer Storfa Gyfarpar Gymunedol er mwyn gwella mynediad at gyfarpar a sicrhau ei fod ar gael yn hwylus.

S12.3 Mae Llwybrau Clinigol wedi'u datblygu ar gyfer atgyfeiriadau Clefyd Rhwystrol Cronig yr Ysgyfaint, diabetes ac orthopaedig mewn gofal sylfaenol ac mae rhwydweithiau gofal sylfaenol diabetes wedi'u sefydlu gyda'r ymddiriedolaethau ac mewn gwasanaethau Gofal Sylfaenol. Mae rhaglenni addysg wedi'u sefydlu ar gyfer staff gofal sylfaenol nad ydynt wedi ymgymryd â chysiau diploma neu sydd angen diweddarau eu gwybodaeth ynglŷn â diabetes, clefyd coronaidd y galon/strôc a chlefyd rhwystrol cronig yr ysgyfaint, ac mae grwpiau cyfeirio wedi'u sefydlu fel bod modd i bobl sydd â diabetes a phobl sydd â chyflyrau anadlol gyfrannu syniadau at gynllunio gwasanaethau. Mae'n amlwg bod y BILI yn parhau i ymdrechu i sicrhau bod anghenion y boblogaeth yn cael eu bodloni ar yr un pryd â sicrhau mynediad cyfartal ac ansawdd gofal. Serch hynny, credwn fod angen mwy o dystiolaeth i ddangos gwelliant parhaus a bod y Bwrdd yn monitro ac yn archwilio cynnydd cyn y gallwn gytuno ar lefel aeddfedrwydd Ymarferol ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol. Felly, rydym yn cadarnhau bod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau hyn.

S12.4 Mae'r BILI wedi dangos y gwnaed gwelliannau o ganlyniad i gwynion a chanmoliaeth. Mae'r BILI wedi darparu enghreifftiau o femos sy'n cynnwys cyngor ac arweiniad ar gyfer y Gwasanaeth y Tu Allan i Orlau Arferol a ddeilliodd o gwynion

a dderbyniwyd, ond byddem wedi croesawu tystiolaeth fwy manwl o sut y mae gwelliannau wedi'u gweithredu a'u monitro. Darparwyd tystiolaeth hefyd i ddangos y manteision a gafwyd yn sgîl darparu gwasanaethau integredig. Nodwyd yr enghreifftiau a roddwyd, ond byddem wedi croesawu mwy o fanylion, felly rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 13

Mae gan gyrff gofal iechyd, sydd naill ai'n arwain neu'n cymryd rhan mewn gwaith ymchwil, systemau i sicrhau bod egwyddorion a gofynion y fframwaith llywodraethu ymchwil yn cael eu cymhwyso'n gyson.

S13.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac yn **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S13.2 Eleni, mae'r BILI wedi darparu ymateb a thystiolaeth ategol mwy cynhwysfawr yn erbyn gofynion y Safon hon. Roedd y BILI yn gallu dangos ei fod wedi cymryd camau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i wella ei aeddfedrwydd ynglŷn â'r Safon hon:

- Enwebu'r Pennaeth Llywodraethu Clinigol a Chorfforaethol a'r Cyfarwyddwr Iechyd y Cyhoedd i fod yn arweinwyr ar gyfer llywodraethu ymchwil.
- Y Pennaeth Llywodraethu Clinigol a Chorfforaethol yw cynrychiolydd y BILI yng Nghynghrair Ymchwil Gogledd-ddwyrain Cymru (NEWRA) ac mae hefyd yn fentor ar gyfer Ymchwil a Datblygu.
- Sefydlu Cytundeb Lefel Gwasanaeth gydag 'Aquarius' i brosesu ceisiadau ymchwil Gofal Sylfaenol.
- Datblygu Cynllun Gweithredu a Strategaeth Llywodraethu Ymchwil ar y Cyd gyda chyn Ymddiriedolaeth GIG Gogledd-ddwyrain Cymru, BILI Wrecsam, Athrofa Addysg Uwch Gogledd-ddwyrain Cymru a'r Ysgol Nyrsio.
- Cyflwyno cynllun cymrodoriaeth academiaidd gofal sylfaenol ar gyfer gweithwyr proffesiynol ym maes gofal sylfaenol.

- Rhedeg Uwch Raglen Ymchwil ar y Cyd er mwyn cynorthwyo unigolion i baratoi cynigion ymchwil.

S13.3 Mae'r Bwrdd wedi dirprwyo cyfrifoldeb dros Lywodraethu Ymchwil i'r Pwyllgor Llywodraethu. Mae Pwyllgor Ymchwil a Moeseg Lleol Gogledd-ddwyrain Cymru yn gweithredu ar ran y BILI i sicrhau bod yr holl ymchwil wedi'i chymeradwyo'n foesebol cyn dechrau arni. Mae'r BILI wedi cychwyn tri phrosiect llywodraethu ymchwil yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac wedi dangos bod gwelliannau yn ymwneud ag ymchwil wedi'u gwneud a bod gwaith yn mynd rhagddo. Felly, rydym yn cytuno bod y BILI wedi gwella ei lefel aeddfedrwydd i **Ddatblygol** ar bob un o'r tair lefel.

Safon 14

Mae cyrff gofal iechyd yn mynd ati'n barhaus ac yn systematig i adolygu a gwella'r holl agweddau ar eu gweithgareddau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ddiogelwch ac iechyd y cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, aelodau'r staff a'r cyhoedd. Byddant nid yn unig yn parchu'r ddeddfwriaeth, ond hefyd yn defnyddio arferion gorau wrth asesu a rheoli risg.

S14.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ymarferol** ar y lefel Gorfforaethol ac yn **Ddatblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefel Gorfforaethol ac yn **Ymatebol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S14.2 Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r BILI wedi cymryd y camau canlynol:

- Mae fforwm staff y BILI wedi ymgymryd ag adolygiad o'i Bolisi Iechyd a Diogelwch.
- Mae'r Bwrdd wedi cymeradwyo Polisi Rheoli Cwynion a Hawliadau.
- Sefydlu Pwyllgor Llywodraethu, sy'n cynnwys y Pwyllgor Llywodraethu Clinigol, y Pwyllgor Rheoli Risg a'r Panel Cwynion.
- Mae'r Bwrdd wedi ymuno â'r ymgyrch '1000 o Fywydau'.

S14.3 Mae cofrestr risg y BILI bellach yn cynnwys risgiau corfforaethol a gweithredol i'r sefydliad ac mae'n cael ei diweddarau a'i hadrodd i'r Bwrdd bob tri mis. Mae'r BILI

wedi penodi'r Cyfarwyddwr Cyllid yn arweinydd gweithredol ar gyfer rheoli risg a rheoli hawliadau. Y Cyfarwyddwr Nyrsio yw'r arweinydd gweithredol ar gyfer cwynion. Mae'r BILI wedi nodi bod risg a chwynion yn feysydd y mae angen hyfforddi'r staff ynddynt ac mae wedi sicrhau bod mynychu cyrsiau ar reoli risg ac ymdrin â chwynion a hawliadau yn ofynion hyfforddi statudol.

S14.4 Mae'r BILI wedi sefydlu amrywiaeth o ddulliau er mwyn cynnig cyfle i gleifion, defnyddwyr gwasanaeth, gofalwyr a'r cyhoedd i gyfrannu at ddatblygu rhaglenni gwella ansawdd. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cynrychioli cleifion ar y Bwrdd a'r bwrdd prosiect ar gyfer yr ymgyrch '1000 o Fwydau'.
- Sefydlu Grwpiau Ffocws. Defnyddir y canfyddiadau/materion a godir trwy'r grwpiau hyn i lunio datblygiadau/gwelliannau i wasanaethau a chyfrannu at hyfforddiant.
- Menter gydag ysgol leol – Prosiect Gwirfoddoli mewn Iechyd.
- Arolwg Cleifion Cudd – i asesu pa mor hawdd ydyw i gleifion sy'n newydd i'r ardal gofrestru â'r Meddyg Teulu o'u dewis.
- Arolygon o'r Gwasanaeth y Tu Allan i Oriau Arferol i fesur profiadau cleifion.

S14.5 Yn ystod proses Fframwaith Ansawdd a Chanlyniadau (QOF) 2006-07 canfu'r BILI nad oedd archwiliadau trydanol wedi'u gwirio fel rhan o'r ymweliadau QOF, ac felly fe wnaeth y BILI gynnwys archwiliadau diogelwch trydanol yn ei broses QOF ar gyfer 2007-08 er mwyn sicrhau cydymffurfiaid â rheoliadau iechyd a diogelwch.

S14.6 Ystyriwn fod y BILI wedi gwella ei aeddfedrwydd ac rydym yn cytuno ei fod bellach yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. Mae'r BILI wedi sefydlu nifer o brosesau ar y lefel Gorfforaethol a ddylai ysgogi gwelliant sylweddol yn ystod y misoedd i ddod a fydd, gobeithio, yn arwain at lefel aeddfedrwydd Ymarferol.

Safon 15

Mae cyrff gofal iechyd, gan gydnabod y gwahanol anghenion o ran iaith a chyfathrebu, yn sicrhau bod cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, perthnasau a gofalwyr:

- a. yn cael rhoi adborth ar eu profiadau ac ar ansawdd y gwasanaethau;*
- b. yn cael sicrwydd bod eu cwynion yn cael sylw prydlon a thrylwyr yn unol â'r weithdrefn gwynion;*
- c. yn cael gwybodaeth am gymorth eiriolaeth ar gyfer cwynion a ddarperir gan Gyngorau Iechyd Cymunedol yng Nghymru; ac*
- ch. yn cael sicrwydd bod y cyrff yn ymateb i unrhyw bryderon ac yn gwneud newidiadau priodol er mwyn gwella'r broses o ddarparu gwasanaethau.*

S15.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ymatebol** ar y lefel Gorfforaethol ac yn **Ddatblygol** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S15.2 Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r BILI wedi cymryd camau i wella ei aeddfedrwydd ar y lefel Gorfforaethol. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Y Bwrdd yn cymeradwyo Polisi a Gweithdrefn y BILI ar gyfer Cwynion a Hawliadau.
- Penodi hyrwyddwr ar lefel y Bwrdd ar gyfer cwynion.
- Monitro'r lefel a'r math o gwynion bob tri mis, a pha un a yw'r BILI/practisiau Meddygon Teulu wedi ymateb o fewn yr amserlen ofynnol.
- Darparu hyfforddiant ymwybyddiaeth o gwynion a Dadansoddi Gwraidd y Broblem ar gyfer staff y BILI a staff gofal sylfaenol.

S15.3 Mae taflen a chanllawiau 'hawdd eu darllen' ar gael ynglŷn â chwynion sy'n darparu arweiniad cam wrth gam ar sut i wneud cwyn. Maent yn nodi amserlenni a gwybodaeth am wasanaethau eiriolaeth. Mae'r taflenni hyn ar gael yn Gymraeg, Saesneg a Phwyleg, sy'n adlewyrchu prif anghenion ieithyddol y gymuned leol. Mae'r BILI hefyd yn ariannu'r Cyngor Iechyd Cymuned i gyfieithu'r taflenni gwybodaeth, sy'n cynnwys gwybodaeth ynghylch gwasanaethau eiriolaeth, i'r Gymraeg, Pwyleg, Cantoneg a Phortiwgaleg.

S15.4 Rydym yn ystyried bod y BILI wedi gwella ei brosesau ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol, ac felly rydym yn cytuno ei fod yn **Ddatblygol**. Ychydig iawn o newid sydd wedi bod i ymateb a thystiolaeth y BILI ers y llynedd o ran darparu enghreifftiau diweddar o adborth a roddwyd i gleifion, defnyddwyr gwasanaeth, perthnasau a gofalwyr ynglŷn â gwelliannau a wnaed i wasanaethau o ganlyniad i bryderon a godwyd. Serch hynny, rydym yn cytuno ei fod yn **Ddatblygol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr.

Safon 16

Mae gan gyrrff gofal iechyd systemau ar waith:

- a. *i nodi pob digwyddiad yn ymwneud â diogelwch cleifion a digwyddiadau eraill y gellir eu cofnodi, a dysgu oddi wrthynt;*
- b. *i hysbysu am ddigwyddiadau i System Genedlaethol ar gyfer Adrodd a Dysgu'r Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) a chyrrff eraill, yn unol â'r canllawiau presennol;*
- c. *i ddangos eu bod wedi gwella eu harferion ar sail gwybodaeth a phrofiadau lleol a chenedlaethol a rennir sy'n deillio o'r dadansoddiad o ddigwyddiadau; ac*
- ch. *i sicrhau bod pobl yn gweithredu yn unol â hysbysiadau a rhybuddion diogelwch, a chyfathrebiaeth arall yn ymwneud â diogelwch cleifion, o fewn y terfynau amser gofynnol.*

S16.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Chanlyniadau Gweithredol/Clinigol ac yn **Ymatebol** ar lefel Profiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S16.2 Roedd y BILI yn gallu dangos ei fod wedi cymryd camau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i wella meysydd aeddfedrwydd yn ymwneud â lefel Profiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon, ac mae rhai o'r rhain wedi cynnwys:

- Adolygu ei Bolisi Cofnodi Digwyddiadau, Peryglon a Damweiniau Fu Bron a Digwydd.
- Sefydlu Grŵp Rhyng-gysylltiad rhwng Digwyddiadau Gogledd-ddwyrain Cymru, gyda chynrychiolwyr o Fyrddau Iechyd Lleol Sir y Fflint a Wrecsam,

cyn Ymddiriedolaeth Gogledd-ddwyrain Cymru ac Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru.

- Penodi'r Cyfarwyddwr Nyrsio yn Arweinydd Gweithredol sy'n gyfrifol am Gofnodi Digwyddiadau.
- Cynhyrchu adroddiadau ar ddigwyddiadau gan y Pwyllgor Llywodraethu sydd wedi'u cyflwyno i Fwrdd y BILI.

S16.3 Hysbysir staff o ddigwyddiadau a digwyddiadau fu bron a digwydd trwy agenda'r Pwyllgor Llywodraethu, a thrwy ffurflenni adborth ar ddigwyddiadau. Mae dulliau wedi'u sefydlu er mwyn rhannu profiadau o ddigwyddiadau lleol trwy gyfarfodydd rhyng-gysylltiad ar y cyd, sydd wedi'u datblygu ers cyflwyniad y llynedd. Serch hynny, ychydig iawn o dystiolaeth a ddarparwyd i ddangos sut y mae cleifion a defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu hysbysu o'r newidiadau a wnaed o ganlyniad i ddigwyddiadau diogelwch cleifion lleol a chenedlaethol.

S16.4 Ers cyflwyniad y llynedd, mae'r BILI wedi sefydlu archwiliadau er mwyn cynorthwyo practisiau Meddygon Teulu i gydymffurfio â rhybuddion diogelwch cleifion. Mae'r practisiau wedi gallu nodi pa un a ydynt wedi bodloni'r safonau a'r meini prawf ac os nad ydynt, gofynnir iddynt ddarparu cynllun gweithredu er mwyn sicrhau cydymffurfriad. Yn dilyn ystyried yr ymatebion a'r dystiolaeth a ddarparwyd, rydym yn cytuno bod y BILI yn **Ddatblygol** ar bob un o'r tair lefel. Fodd bynnag, mae'n rhaid iddo fynd i'r afael â'r bwlch o ran cynyddu ymwybyddiaeth cleifion a defnyddwyr gwasanaeth o'r newidiadau a wnaed o ganlyniad i ddigwyddiadau diogelwch cleifion.

Safon 17

Mae cyrff gofal iechyd yn cydymffurfio â chanllawiau cenedlaethol ar amddiffyn plant ac oedolion agored i niwed wrth gynnal eu gweithgareddau eu hunain ac wrth ymwneud â chyrff eraill.

S17.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol a Phrofiad y Defnyddiwr ac yn **Ymarferol** ar y lefel Canlyniadau Gweithredol/Clinigol. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn*

Ymatebol ar y lefel Gorfforaethol, ac yn ***Ddatblygol*** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].

S17.2 Yn dilyn asesiad y llynedd, mae'r BILI bellach wedi mabwysiadu a chymeradwyo gweithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan. Ar adeg ei gyflwyniad, disgwyliwyd i'r rhain gael eu dosbarthu ym mis Ebrill 2008. Cofnodir hyfforddiant Amddiffyn Plant ar gronfa ddata. Darperir pedair lefel o hyfforddiant amddiffyn plant i staff y BILI, staff gofal sylfaenol, contractwyr, Meddygon Teulu a staff y BILI sydd â swyddogaethau arbenigol.

S17.3 Mae'r BILI yn ymgymryd â holl archwiliadau angenrheidiol y Swyddfa Cofnodion Troseddol/Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed ar gyfer gweithwyr y BILI, ac ymgwymerwyd ag archwiliad ym mis Mai 2007 er mwyn canfod pa un a oedd unrhyw archwiliadau'r Swyddfa Cofnodion Troseddol a oedd heb eu cynnal. Mae'r BILI hefyd yn ymgymryd ag archwiliadau'r Swyddfa Cofnodion Troseddol ar gyfer contractwyr gofal sylfaenol y GIG mewn cydweithrediad â'r Ganolfan Gwasanaeth i Fusnesau.

S17.4 Mae'r BILI wedi penodi'r Cyfarwyddwr Nyrsio yn arweinydd Amddiffyn Oedolion Agored i Niwed, a darperir hyfforddiant ymsefydlu gan yr awdurdod lleol ar gyfer staff clinigol allweddol. Gallwn gadarnhau bod y BILI yn ***Ddatblygol*** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr.

Safon 18

Mae ymateb trefnedig i ddigwyddiadau a sefyllfaoedd argyfwng (gan gynnwys achosion afiechyd heintus) wedi'u paratoi a'u hymarfer.

S18.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn ***Ddatblygol*** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. [*Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn ***Ddatblygol*** ar y lefel Gorfforaethol ac yn ***Ymatebol*** ar y lefelau Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S18.2 Mae'r BILI wedi cydweithio â Swyddog Cynllunio at Argyfwng Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru (WAST) i sefydlu cynllun datblygu ar gyfer ymateb i sefyllfaoedd a digwyddiadau brys. Diben y cynllun yw sicrhau bod gan staff perthnasol y BILI y sgiliau a'r adnoddau angenrheidiol i allu rheoli ymateb i her fawr drafferthus. Mae swyddog arweiniol Cynllunio at Argyfwng BILI Sir y Fflint yn mynychu cyfarfodydd bob tri mis Grŵp Cynllunio at Argyfwng Gogledd Cymru, sy'n cynnwys Swyddog Cynllunio at Argyfwng WAST a chynrychiolwyr o bob BILI. Trafodir materion megis rheoli parhad busnes a galluoedd ymateb i argyfwng yn y cyfarfodydd hyn, a gweithredir arnynt fel y bo'n briodol. Mae'r swyddog cynllunio at argyfwng yn adrodd yn ôl i'r Bwrdd trwy'r Pwyllgor Llywodraethu.

S18.3 Mae Cynllun Digwyddiadau Mawr BILI Gogledd Cymru yn cael ei ddiweddarau'n flynyddol, ac yn fwy rheolaidd na hynny fel y bo'n briodol. Mae'r cynllun hwn yn cynnwys yr holl wybodaeth ynghylch cyfathrebu ynghyd â'r camau i'w cymryd gan y BILI ar alwad mewn achos o ddigwyddiad mawr. Mae'r cynllun a'r wybodaeth gysylltiedig wedi'u llwytho yn ddiweddar ar gyfrifiadur annibynnol ar wahân sydd i'w ddefnyddio gan bob aelod o dîm ar alwad Sir y Fflint yn ôl y gofyn.

S18.4 Yn dilyn Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd y llynedd, mae'r BILI wedi penodi Hyrwyddwr Parhad Busnes ar lefel y Bwrdd sydd wedi datblygu Cynllun Parhad Busnes. Dysgwyd gwersi a chynhaliwyd ymarferion datblygu ar y cyd gydag Ymddiriedolaethau a Byrddau Iechyd Lleol eraill. Roedd yr ymarferion hyn yn cynnwys Ymarfer Cemlyn a'r ymarfer cenedlaethol Helygen y Gaeaf, a oedd wedi'u lleoli'n lleol yn y Ganolfan Rheoli Argyfwng Iechyd yn Llanfairfechan ac a gydgyssylltwyd gan Lywodraeth y DU. Amlinellir risgiau penodol ar gyfer Gogledd Cymru yn y Gofrestr Risgiau Cymunedol. Yn ogystal, mae'r BILI wedi nodi bod angen lleol yn Sir y Fflint i sicrhau bod sgiliau'r staff sydd ar y rota ar alwad brys yn cael eu diweddarau ar gyfer yr ymateb sy'n gysylltiedig â digwyddiad cemegol posibl. Mae risgiau eraill sy'n benodol i'r BILI wedi'u blaenoriaethu yn ei Gynllun Parhad Busnes.

S18.5 Mae'r BILI wedi darparu enghreifftiau da o bartneriaethau gweithio ar y cyd ac wedi dangos bod gwaith yn y maes hwn wedi datblygu'n dda yn ystod y flwyddyn

ddiwethaf. Felly, rydym yn cytuno ag asesiad y BILI ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr.

Safon 19

Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. *bod cyn lleied o beryglon â phosibl yn gysylltiedig â chaffael a defnyddio dyfeisiadau meddygol;*
- b. *bod dyfeisiadau meddygol aml dro'n cael eu diheintio'n briodol cyn eu defnyddio, a bod y peryglon sy'n gysylltiedig â'r cyfleusterau a'r prosesau diheintio yn cael eu rheoli'n effeithiol;*
- c. *bod materion yn ymwneud ag ansawdd a diogelwch meddyginiaethau'n cael eu rheoli; a*
- ch. *bod y gwaith o atal, gwahanu, trin, cludo a gwaredu gwastraff yn cael ei reoli fel bod cyn lleied â phosibl o beryglon i iechyd a diogelwch y staff, y cleifion a'r cyhoedd ac i'r amgylchedd.*

S19.1 Yn ôl ei hunanasesiad yn 2007-08, daeth y BILI i'r casgliad ei fod yn **Ddatblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr. *[Y llynedd, aseswyd gennym fod y BILI yn **Ymatebol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr ar gyfer y safon hon].*

S19.2 Eleni, mae'r BILI wedi darparu ymatebion a thystiolaeth ategol llawer mwy cynhwysfawr yn erbyn gofynion y Safon hon. Gwnaed gwelliannau i'w systemau a'i weithdrefnau ers ei gyflwyniad yn 2006-07. Mae rhai o'r rhain yn cynnwys:

- Gweithredu dulliau ar lefel y Bwrdd i roi sicrwydd bod dyfeisiadau meddygol yn cael eu cynnal a'u cadw mewn modd priodol mewn gofal eilaidd.
- Ffurio Pwyllgor Meddyginiaethau a Therapiwteg Strategol. Diwygiwyd y cylch gorchwyl ac fe'i cymeradwywyd gan y Bwrdd ym mis Mawrth 2008. Swyddogaeth y pwyllgor yw sicrhau y gweithredir y strategaeth rheoli meddyginiaethau sydd i'w hadolygu eleni.
- Gweithredu proses ar gyfer profi a graddnodi cyfarpar meddygol a ddefnyddir gan y BILI.
- Darparu cefnogaeth i staff y BILI a staff gofal sylfaenol er mwyn sicrhau eu bod yn gymwys i ddefnyddio dyfeisiadau meddygol a brynwyd gan y BILI.

S19.3 Mae'r BILI wedi darparu adroddiadau archwilio fel tystiolaeth ac enghreifftiau o'r gwersi a ddysgwyd a'r newidiadau a wnaed. Ystyriwn fod yr ymateb wedi gwella'n sylweddol ac yn cyfiawnhau aeddfedrwydd **Datblygol** ar y lefelau Corfforaethol, Canlyniadau Gweithredol/Clinigol a Phrofiad y Defnyddiwr.

5. Pa mor dda y mae'r Safonau Gofal Iechyd wedi eu hymsefydlu ym mhrosesau llywodraethu a sicrhau mewnol BILI Sir y Fflint?

5.1 O'r wybodaeth a gasglwyd o hunanasesiad y BILI, yr Uwchgynhadledd Gofal Iechyd a chyfarfodydd gyda Swyddfa Ranbarthol Gogledd Cymru ac archwilwyr mewnol BILI Sir y Fflint, mae'n amlwg bod llawer o waith wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn ddiwethaf i ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd a'u gwneud yn rhan o brosesau llywodraethu'r sefydliad.

5.2 Rydym wedi ymgynghori ag archwilwyr mewnol BILI Sir y Fflint wrth asesu pa mor dda y mae'r Safonau Gofal Iechyd wedi'u hymsefydlu ym mhrosesau llywodraethu a sicrhau mewnol BILI Sir y Fflint. Yn unol â'r dull yr ydym wedi cytuno arno gydag archwilwyr mewnol ymddiriedolaethau a Byrddau Iechyd Lleol ar draws Cymru, maent wedi:

- Adolygu hunanasesiad y BILI a'i gyfraniad at y rhaglen ar-lein ar gyfer y safonau hynny y cyfeiriwyd atynt yn benodol yn Natganiad o Reolaeth Fewnol y BILI, sef:
 - × **Safon 14:** *Mae cyrff gofal iechyd yn mynd ati'n barhaus ac yn systematig i adolygu a gwella'r holl agweddau ar eu gweithgareddau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ddiogelwch ac iechyd y cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, aelodau'r staff a'r cyhoedd. Byddant nid yn unig yn parchu'r ddeddfwriaeth, ond hefyd yn defnyddio arferion gorau wrth asesu a rheoli risg.*
 - × **Safon 16:** *Mae gan gyrff gofal iechyd systemau ar waith:*
 - a. *i nodi pob digwyddiad yn ymwneud â diogelwch cleifion a digwyddiadau eraill y gellir eu cofnodi, a dysgu oddi wrthynt;*
 - b. *i hysbysu am ddigwyddiadau i System Genedlaethol ar gyfer Adrodd a Dysgu'r Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) a chyrrff eraill, yn unol â'r canllawiau presennol;*
 - c. *i ddangos eu bod wedi gwella eu harferion ar sail gwybodaeth a phrofiadau lleol a chenedlaethol a rennir sy'n deillio o'r dadansoddiad o ddigwyddiadau; ac*
 - ch. *i sicrhau bod pobl yn gweithredu yn unol â hysbysiadau a rhybuddion diogelwch, a chyfathrebiaeth arall yn ymwneud â diogelwch cleifion, o fewn y terfynau amser gofynnol.*
 - × **Safon 27:** *Mae trefniadau llywodraethu sy'n cynrychioli arferion da wedi'u sefydlu sydd:*

- a. yn cymhwyso egwyddorion llywodraethu corfforaethol a chlinigol cadarn;
 - b. yn sicrhau rheoli ariannol cadarn, ac atebolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau;
 - c. yn cefnogi'r holl staff yn ymarferol i hybu gonestrwydd, uniondeb, atebolrwydd a'r egwyddor o fod yn agored, ac i ddefnyddio adnoddau'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.
 - ch. yn cynnwys asesiadau risg a rheoli risg mewn modd systematig; ac
 - d. wedi eu hintegreiddio ar draws yr holl gymunedau iechyd a rhwydweithiau clinigol.
- × **Safon 28:** Mae cyrff gofal iechyd:
- a. yn sicrhau bod gwaith pob tîm a phob gwasanaeth clinigol yn dilyn egwyddorion llywodraethu clinigol;
 - b. yn gweithredu proses barhaus ar gyfer gwella ansawdd, gan gynnwys archwiliadau clinigol; ac
 - c. yn sicrhau arweiniad ac atebolrwydd effeithiol gan y staff clinigol a'r rheolwyr.

Roedd yr adolygiad o bob safon yn cynnwys adolygiad o'r 'stori' a'r dystiolaeth sy'n ei chefnogi ac asesiad o briodoldeb hunanasesiad y BILI o'i aeddfedrwydd.

- Cynhaliwyd asesiad o'r broses a ddefnyddiwyd gan BILI Sir y Fflint wrth baratoi a chwblhau'r hunanasesiad.
- Adolygwyd Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd 2007-08 BILI Sir y Fflint a'r prosesau sydd wedi'u sefydlu i fonitro ac adrodd ar gynnydd, gan roi sylw penodol i asesu pa un a wnaed gwelliannau yn erbyn y meysydd a'r safonau hynny a oedd yn 'ymwybodol' neu'n 'ymatebol' yn ôl gwerthusiad AGIC y llynedd.
- Aseswyd pa un a yw Bwrdd y BILI wedi bod yn ymgysylltu'n briodol â'r broses hunanasesu ac o ran ymsefydlu'r Safonau Gofal Iechyd.

5.3 Rydym felly yn gallu cadarnhau:

- Bod y lefelau aeddfedrwydd a nodwyd yn hunanasesiad y BILI ar gyfer safonau 14, 16, 27 a 28 yn realistig ac yn gywir.
- Bod y broses a ddefnyddiwyd gan BILI Sir y Fflint wrth baratoi a chwblhau eu hunanasesiad yn gadarn. Mae arweinydd gweithredol wedi'i benodi ar gyfer pob un o bedwar maes y Safonau Gofal Iechyd a'r Cyfarwyddwr Nyrsio yw'r

arweinydd cyffredinol. Penodwyd arweinydd gweithredol ar gyfer pob safon a'r Hwylusydd Gwella Ansawdd a'r Pennaeth Llywodraethu Clinigol a Chorfforaethol sy'n cydgysylltu'r broses Safonau Gofal Iechyd. Cadeirydd Pwyllgor Llywodraethu'r BILI yw arweinydd y Bwrdd ar gyfer y Safonau. Mae'n foddhaol nodi bod y Safonau wedi'u cysylltu ag amcanion y sefydliad trwy'r fframwaith rheoli risg, ac ystyriwn fod hwn yn ddull sy'n werth ei nodi. Gwnaed llawer o waith cynyddu ymwybyddiaeth ar draws y sefydliad a chyda sawl trydydd parti.

- Bod Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd 2007-08 y BILI wedi'i fonitro'n rheolaidd gan ei Bwyllgor Llywodraethu.
- Bod aelodau'r Bwrdd wedi bod yn gysylltiedig â'r broses Safonau Gofal Iechyd ac y buont yn gyfrifol am adolygu'r safonau cyn cyflwyno'r adroddiad. Mae'r Bwrdd wedi derbyn sesiwn frifio hefyd. Rydym yn cytuno ag argymhelliad yr archwilwyr mewnol y dylid cymryd camau pellach o ran hapwrio datganiadau o gydymffurfiaid er mwyn cynyddu lefel y sicrwydd a roddir i'r Bwrdd, ac y dylai gwiriadau o'r fath gynnwys trywydd ymholi cydymffurfio, cydymffurfio'n rhannol a diffyg cydymffurfio.

5.4 Mae'r BILI wedi dangos ymrwymiad i agenda a phroses asesu'r Safonau Gofal Iechyd. Ystyriwn ei fod wedi asesu ei hun yn realistig yn erbyn y 12 safon a adolygwyd gennym a'i fod yn datblygu trefniadau priodol er mwyn sicrhau bod y Safonau'n cael eu hymsefydlu a bod yr hunanasesiad yn cael ei gwblhau'n gywir.

6. Y Camau Nesaf

6.1 Mae'n ofynnol i BILI Sir y Fflint gyflwyno Cynllun Gwella Safonau Gofal Iechyd wedi'i gymeradwyo gan y Bwrdd i Swyddfa Ranbarthol Gogledd Cymru, Adran Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Llywodraeth Cynulliad Cymru erbyn diwedd mis Hydref 2008. Bydd y Swyddfa Ranbarthol yn cytuno ar y cynllun hwn, a bydd yn monitro ei weithredu fel rhan o'r trefniadau rheoli perfformiad sydd wedi'u sefydlu ar gyfer GIG Cymru. Bydd y cynllun ar gael ar wefan BILI Sir y Fflint.

6.2 Bydd AGIC yn cyhoeddi adroddiad Cymru gyfan ym mis Hydref 2008, a fydd yn cynnwys y canfyddiadau o adroddiadau unigol i greu trosolwg o'r sefyllfa ledled Cymru. Bydd yr adroddiad hwn yn amlygu'r themâu allweddol a'r meysydd risg a amlygwyd gan broses asesu'r Safonau Gofal Iechyd eleni.

Diffiniadau o Lefelau Aeddfedrwydd

	Ymwybodol	Ymatebol	Datblygol	Ymarferol	Arweiniol
Corfforaethol	Mae'r Bwrdd yn ymwybodol o'r materion y mae angen rhoi sylw iddynt ond nid yw'n gallu dangos penderfyniadau/camau gweithredu i fynd i'r afael â hwy.	Mae'r Bwrdd yn ymwybodol o'r materion allweddol ac wedi nodi dewisiadau sydd wedi'u blaenoriaethu, ond ni cheir tystiolaeth o gyfeiriad strategol.	Mae'r Bwrdd yn cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion allweddol trwy ddatblygu cynlluniau strategol gyda thystiolaeth o arfer da ar draws y sefydliad.	Mae'r agenda strategol yn cael ei datblygu a'i monitro gan y Bwrdd gyda thystiolaeth sylweddol o welliant parhaus ar draws y sefydliad.	Mae'r Bwrdd yn arwain yr agenda strategol trwy weithredu arfer arloesol a rennir ar draws y sefydliad a thu hwnt gydag eraill, sy'n golygu y gellir gwredu cynaliadwyedd hirdymor.
Gweithredol	Ceir ymwybyddiaeth o'r materion y mae angen rhoi sylw iddynt, ond ni ddatblygwyd unrhyw ddulliau i fynd i'r afael â hwy.	Ceir ymwybyddiaeth o'r materion allweddol y mae angen rhoi sylw iddynt a nodwyd ystod o ddewisiadau i fynd i'r afael â hwy.	Mae camau'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion allweddol gyda thystiolaeth o weithredu ymarferol ar draws y sefydliad.	Mae cynlluniau sydd wedi'u datblygu'n dda yn cael eu gweithredu ar draws y sefydliad sy'n mynd i'r afael â'r materion allweddol, a cheir tystiolaeth o werthuso a meincodi sy'n arwain at welliant parhaus.	Mae tystiolaeth o arfer arloesol, a rennir ar draws y sefydliad a thu hwnt gydag eraill. Maent yn datblygu eu dulliau ymhellach i sicrhau gwelliant cynaliadwy hirdymor.
Profiad y Defnyddiwr	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn gyffredinol wael ac ni ddatblygwyd unrhyw ddulliau o fewn y gwasanaeth i fynd i'r afael â hyn.	Nid yw profiad yr unigolyn/unigolion yn dda yn gyffredinol, er bod dulliau wedi'u datblygu o fewn y gwasanaeth i fynd i'r afael â hyn.	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn gwella mewn sawl maes, er nad yw hyn yn gyson ar draws y sefydliad hyd yn hyn.	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn gyffredinol dda ym mhob maes.	Mae profiad yr unigolyn/unigolion yn rhagorol yn gyffredinol, ac mae'r gwasanaeth yn gallu dangos tystiolaeth eglur o arfer da, y gellir ei rannu.

Atodiad 2

Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd yn ôl Safon ar gyfer y Safonau hynny a Ddilyswyd yn Annibynnol gan AGIC

Allwedd

L	Arweiniol
P	Ymarferol
D	Datblygol
R	Ymatebol
A	Ymwybodol

Safon 3

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 8

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 9

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	$\frac{3}{4}$	R

Safon 11

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	$\frac{3}{4}$	R

Safon 12

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	$\frac{3}{4}$	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	P	$\frac{3}{4}$	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 13

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 14

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	P	$\frac{3}{4}$	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 15

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 16

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 17

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	P	$\frac{3}{4}$	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 18

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 19

	Hunanasesiad	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Asesiad AGIC
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Atodiad 3

Crynodeb o Lefelau Aeddfedrwydd ar gyfer y Safonau hynny nad ydynt yn agored i Ddilysiad Annibynnol gan AGIC

Allwedd

L	Arweiniol
P	Ymarferol
D	Datblygol
R	Ymatebol
A	Ymwybodol

Safon 1

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 2

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 4

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 5

	Asesiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 6

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	P	TM 3	P
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 7

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	Ž	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 10

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 20

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 21

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007-08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	P	TM 3	P

Safon 22

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 23

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 24

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	P	TM 3	P
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 25

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 26

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	D	TM 3	D
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 27

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	P	TM 3	P
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 28

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	P	TM 3	P

Safon 29

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	D	Ž	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	Ž	P
Profiad y Defnyddiwr	D	Ž	P

Safon 30

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	D	Ž	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	D	TM 3	D
Profiad y Defnyddiwr	D	TM 3	D

Safon 31

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanasesiad 2007- 08
Corfforaethol	Amherthnasol		
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	Amherthnasol		
Profiad y Defnyddiwr	Amherthnasol		

Safon 32

	Aseiad AGIC 2006-07	Amrywiad (i fyny/i lawr)	Hunanaseiad 2007- 08
Corfforaethol	P	TM 3	P
Canlyniadau Clinigol/Gweithredol	P	TM 3	P
Profiad y Defnyddiwr	P	TM 3	P

Y Safonau Gofal Iechyd i Gymru

Maes 1: Profiad y Claf

Safon 1: Ceisir barn cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd, ac fe'i hystyrir wrth lunio, cynllunio, darparu, adolygu a gwella'r gwasanaethau gofal iechyd ac wrth eu hintegreiddio â'r gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Safon 2: Mae'r gwaith o gynllunio a darparu gofal iechyd:

- a. yn cyd-fynd â phrofiadau, safbwyntiau a dymuniadau cleifion a defnyddwyr gwasanaeth;
- b. yn bodloni anghenion iechyd y boblogaeth a wasanaethir;
- c. yn seiliedig ar dystiolaeth ac arferion gorau y cytunwyd arnynt yn genedlaethol;
- ch. yn sicrhau bod pawb yn cael yr un mynediad at wasanaethau.

Safon 3: Mae cleifion sydd ag anghenion iechyd brys yn cael mynediad at ofal priodol yn brydlon ac o fewn terfynau amser cenedlaethol a gaiff eu pennu'n flynyddol gan Lywodraeth Cynulliad Cymru.

Safon 4: Caiff gofal iechyd ei ddarparu mewn lleoliadau priodol sydd wedi'u cynllunio'n dda er mwyn:

- a. hybu lles y cleifion a'r staff;
- b. parchu anghenion gwahanol gleifion, eu preifatrwydd a chyfrinachedd;
- c. ystyried diogelwch y cleifion, y defnyddwyr a'r staff;
- ch. darparu amgylchedd diogel sy'n amddiffyn y cleifion, y staff, yr ymwelwyr a'u heiddo, yn ogystal ag asedau ffisegol y sefydliad.

Safon 5: Mae gwasanaethau gofal iechyd yn cael eu darparu mewn lleoliadau, sydd:

- a. yn cael eu cynnal a'u cadw at safonau glanweithdra sy'n dderbyniol yn genedlaethol;
- b. yn gostwng y perygl i gleifion, staff ac ymwelwyr o ddal heintiau cysylltiedig â gofal iechyd, gan leihau nifer yr achosion o flwyddyn i flwyddyn; ac
- c. yn pwysleisio safonau uchel o ran hylendid ac yn cydymffurfio â mentrau i annog arferion gorau.

Safon 6: Mae cyrff gofal iechyd, wrth gydnabod y gwahanol anghenion o ran cyfathrebu a'r gwahanol anghenion ieithyddol, corfforol a diwylliannol:

- a. yn sicrhau bod gwybodaeth am eu gwasanaethau ar gael i gleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu gofalwyr a'u perthnasau, a'r cyhoedd;
- b. yn rhoi gwybodaeth yn brydlon i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth am eu cyflwr; y gofal a'r driniaeth y byddant yn eu cael yn ogystal â'r trefniadau ar gyfer darparu ôl-ofal a chymorth; ac

- c. yn rhoi cyfleoedd i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth drafod a chytuno ar ddewisiadau yn ymwneud â'u gofal.

Safon 7: Mae cleifion a defnyddwyr gwasanaeth, gan gynnwys pobl ag afiechydon hirdymor, yn cael eu hannog i gyfrannu at eu cynlluniau gofal eu hunain ac yn cael cyfleoedd ac adnoddau i ddatblygu eu gallu i ofalu amdanynt eu hunain.

Safon 8: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod y staff yn trin cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, eu perthnasau a'u gofalwyr ag urddas a pharch;
- b. bod y staff eu hunain yn cael eu trin ag urddas a chyda pharch i'r gwahaniaethau rhyngddynt;
- c. yr eir ati'n briodol i gael caniatâd bob amser cyn cysylltu â chleifion a defnyddwyr gwasanaeth a chyn defnyddio gwybodaeth gyfrinachol am gleifion; a
- ch. bod unrhyw wybodaeth am gleifion yn cael ei thrin yn gyfrinachol, ac eithrio pan fo deddfwriaeth yn caniatáu ei defnyddio.

Safon 9: Lle bydd bwyd yn cael ei ddarparu bydd systemau ar waith i sicrhau:

- a. bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael dewis o fwydydd sydd wedi'u paratoi'n ddiogel ac sy'n sicrhau deiet cytbwys; a
- b. bod gofynion maeth, personol, diwylliannol a chlinigol y cleifion o ran deiet yn cael eu bodloni, gan gynnwys unrhyw gymorth sydd ei angen arnynt i fwyta, a sicrhau bod bwyd ar gael iddynt 24 awr y dydd.

Safon 10: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau nad yw pobl sy'n derbyn gofal iechyd yn destun unrhyw wahaniaethu amlwg ar sail oed, rhyw, anabledd, ethnigrwydd, hil, crefydd, na thueddfryd rhywiol.

Maes 2: Canlyniadau Clinigol

Safon 11: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod triniaethau a gofal clinigol yn cael eu darparu gan bobl broffesiynol ym maes gofal iechyd sy'n gwneud penderfyniadau clinigol ar sail tystiolaeth;
- b. y caiff triniaethau a gofal clinigol eu cynnal o dan oruchwyliaeth ac arweiniad staff clinigol priodol;
- c. bod clinigwyr yn parhau i ddiweddarau eu sgiliau a'r technegau sy'n berthnasol i'w gwaith, gan gynnwys adolygiadau cymheiriaid; a
- ch. bod clinigwyr yn archwilio ac yn adolygu'r gwasanaethau clinigol yn rheolaidd.

Safon 12: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod cleifion a defnyddwyr y gwasanaeth yn cael triniaeth a gofal effeithiol sydd:

- a. yn cydymffurfio â gwerthusiadau technegol a gweithdrefnau ymyrryd y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE), ac argymhellion Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan

- (AWMSG);
- b. yn seiliedig ar ganllawiau ac arferion da y cytunwyd arnynt yn genedlaethol, fel y'u diffiniwyd yn y Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol, canllawiau clinigol NICE, y cynlluniau cenedlaethol a'r canllawiau ar ddarparu gwasanaethau y cytunwyd arnynt yn genedlaethol;
 - c. yn ystyried anghenion a dewisiadau corfforol, cymdeithasol, diwylliannol a seicolegol y cleifion; ac
 - ch. yn integredig er mwyn darparu gwasanaeth di-dor gan yr holl gyrff y mae angen iddynt fod yn rhan, gan gynnwys cyrff gofal cymdeithasol.

Safon 13: Mae gan gyrff gofal iechyd, sydd naill ai'n arwain neu'n cymryd rhan mewn gwaith ymchwil, systemau i sicrhau bod egwyddorion a gofynion y fframwaith llywodraethu ymchwil yn cael eu cymhwysu'n gyson.

Maes 3: Llywodraethu Gofal Iechyd

Safon 14: Mae cyrff gofal iechyd yn mynd ati'n barhaus ac yn systematig i adolygu a gwella'r holl agweddau ar eu gweithgareddau sy'n effeithio'n uniongyrchol ar ddiogelwch ac iechyd y cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, aelodau'r staff a'r cyhoedd. Byddant nid yn unig yn parchu'r ddeddfwriaeth, ond hefyd yn defnyddio arferion gorau wrth asesu a rheoli risg.

Safon 15: Mae cyrff gofal iechyd, gan gydnabod y gwahanol anghenion o ran iaith a chyfathrebu, yn sicrhau bod cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, perthnasau a gofalwyr:

- a. yn cael rhoi adborth ar eu profiadau ac ar ansawdd y gwasanaethau;
- b. yn cael sicrwydd bod eu cwynion yn cael sylw prydlon a thrylwyr yn unol â'r weithdrefn gwynion;
- c. yn cael gwybodaeth am gymorth eiriolaeth ar gyfer cwynion a ddarperir gan Gynghorau Iechyd Cymunedol yng Nghymru; ac
- ch. yn cael sicrwydd bod y cyrff yn ymateb i unrhyw bryderon ac yn gwneud newidiadau priodol er mwyn gwella'r broses o ddarparu gwasanaethau.

Safon 16: Mae gan gyrff gofal iechyd systemau ar waith:

- a. i nodi pob digwyddiad yn ymwneud â diogelwch cleifion a digwyddiadau eraill y gellir eu cofnodi, a dysgu oddi wrthynt;
- b. i hysbysu am ddigwyddiadau i System Genedlaethol ar gyfer Adrodd a Dysgu'r Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) a chyrrff eraill, yn unol â'r canllawiau presennol;
- c. i ddangos eu bod wedi gwella eu harferion ar sail gwybodaeth a phrofiadau lleol a chenedlaethol a rennir sy'n deillio o'r dadansoddiad o ddigwyddiadau; ac
- ch. i sicrhau bod pobl yn gweithredu yn unol â hysbysiadau a rhybuddion diogelwch, a chyfathrebiaeth arall yn ymwneud â diogelwch cleifion, o fewn y terfynau amser gofynnol.

Safon 17: Mae cyrff gofal iechyd yn cydymffurfio â chanllawiau cenedlaethol ar amddiffyn plant ac oedolion agored i niwed wrth gynnal eu gweithgareddau eu hunain ac wrth ymwneud â chyrrff eraill.

Safon 18: Mae cyrff gofal iechyd wedi cynllunio a pharatoi, a gweithredu pan fo angen hynny, ymateb trefnedig i ddigwyddiadau ac argyfyngau a allai effeithio ar ddarpariaeth gwasanaethau arferol.

Safon 19: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau:

- a. bod cyn lleied o beryglon â phosibl yn gysylltiedig â chaffael a defnyddio dyfeisiadau meddygol;
- b. bod dyfeisiadau meddygol aml dro'n cael eu diheintio'n briodol cyn eu defnyddio, a bod y peryglon sy'n gysylltiedig â'r cyfleusterau a'r prosesau diheintio yn cael eu rheoli'n effeithiol;
- c. bod materion yn ymwneud ag ansawdd a diogelwch meddyginiaethau'n cael eu rheoli; a
- ch. bod y gwaith o atal, gwahanu, trin, cludo a gwaredu gwastraff yn cael ei reoli fel bod cyn lleied â phosibl o beryglon i iechyd a diogelwch y staff, y cleifion a'r cyhoedd ac i'r amgylchedd.

Safon 20: Mae cyrff gofal iechyd yn gweithio i wella'r gofal ar gyfer cleifion a gwella boddhad y staff yn barhaus, drwy ddarparu arferion gorau o ran rheoli adnoddau dynol.

Safon 21: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn cynnal yr holl gamau archwilio gofynnol ar gyfer cyflogaeth ac yn sicrhau bod yr holl staff cymwysedig, boed yn gyflogedig neu ar gontract, wedi eu cofrestru â'r cyrff perthnasol;
- b. yn gofyn i'r holl staff proffesiynol cyflogedig gydymffurfio â'u codau ymarfer ac ymddygiad proffesiynol; ac
- c. yn rhoi sylw, pan fo hynny'n briodol, i dangynrychioli o ran grwpiau ethnig.

Safon 22: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod staff

- a. yn cael eu recriwtio'n briodol, eu bod wedi cael hyfforddiant priodol a bod ganddynt y cymwysterau priodol ar gyfer y gwaith;
- b. yn cymryd rhan mewn rhaglenni sefydlu a rhaglenni hyfforddi gorfodol; ac
- c. yn cymryd rhan mewn cynllun datblygu proffesiynol a galwedigaethol parhaus.

Safon 23: Mae cyrff gofal iechyd yn sicrhau bod staff yn cael eu cefnogi gan:

- a. brosesau sy'n caniatáu iddynt fynegi pryderon ynghylch unrhyw agwedd ar y broses ddarparu, y driniaeth ohonynt neu'r broses reoli, a hynny'n gyfrinachol a heb beryglu eu sefyllfa; a
- b. rhaglenni datblygiad sefydliadol a rhaglenni datblygiad personol sy'n cydnabod cyfraniad a gwerth y staff.

Safon 24: Mae cyrff gofal iechyd yn cydweithio â phartneriaid gofal cymdeithasol ac eraill i fodloni anghenion iechyd eu poblogaeth drwy:

- a. fod â gweithlu sy'n briodol o sefydledig ac sydd â'r gymysgedd briodol o sgiliau ym mhob rhan o'r gymuned; a
- b. sicrhau bod y gwasanaethau'n gwella'n barhaus drwy ddatblygu ffyrdd gwell o weithio.

Safon 25: Mae cyrff gofal iechyd yn defnyddio systemau gwybodaeth effeithiol a thechnoleg gwybodaeth integredig i gefnogi a gwella'r gofal ar gyfer cleifion, ac wrth gomisiynu a chynllunio gwasanaethau.

Safon 26: Mae gan gyrff gofal iechyd brosesau rheoli cofnodion effeithiol wedi'u sefydlu i sicrhau:

- a. bod y sefydliad, o'r funud y caiff cofnod ei greu nes iddo gael ei ddileu'n derfynol, yn cynnal y wybodaeth mewn modd sy'n ateb diben gwreiddiol ei chasglu, ac yn dileu'r wybodaeth yn briodol pan nad oes ei hangen arnynt mwyach; a
- b. bod gwybodaeth am gleifion yn cael ei chadw'n gyfrinachol.

Safon 27: Mae trefniadau llywodraethu sy'n cynrychioli arferion da wedi'u sefydlu sydd:

- a. yn cymhwyso egwyddorion llywodraethu corfforaethol a chlinigol cadarn;
- b. yn sicrhau rheoli ariannol cadarn, ac atebolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau;
- c. yn cefnogi'r holl staff yn ymarferol i hybu gonestrwydd, uniondeb, atebolrwydd a'r egwyddor o fod yn agored, ac i ddefnyddio adnoddau'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.
- ch. yn cynnwys asesiadau risg a rheoli risg mewn modd systematig; ac
- d. wedi eu hintegreiddio ar draws yr holl gymunedau iechyd a rhwydweithiau clinigol.

Safon 28: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn sicrhau bod egwyddorion llywodraethu clinigol yn sail i waith pob tîm a phob gwasanaeth clinigol;
- b. yn gweithredu proses barhaus ar gyfer gwella ansawdd, gan gynnwys archwiliadau clinigol; ac
- c. yn sicrhau arweiniad ac atebolrwydd effeithiol gan y staff clinigol a'r rheolwyr.

Maes 4: Iechyd y Cyhoedd

Safon 29: Mae cyrff gofal iechyd yn hybu, amddiffyn a gwella iechyd y gymuned sy'n cael ei gwasanaethu mewn modd dangosol, ac yn lleihau anghydraddoldebau iechyd drwy:

- a. gydweithio a gweithio mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol ac asiantaethau eraill i ddatblygu, gweithredu a gwerthuso strategaethau iechyd, gofal cymdeithasol a lles; a
- b. sicrhau bod eu polisiau a'u harferion yn seiliedig ar asesiadau o angen a chyngor cadarn ar iechyd y cyhoedd.

Safon 30: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn rheoli rhaglenni systematig ar gyfer atal clefydon a hybu iechyd, sy'n cynnwys staff, sy'n bodloni gofynion y Fframweithiau Gwasanaeth Cenedlaethol, y cynlluniau cenedlaethol a'r blaenoriaethau o ran hybu iechyd ac atal clefydon; ac
- b. yn ystyried yr holl bolisiau cyfredol ac arfaethedig a'r wybodaeth am faterion iechyd y cyhoedd wrth ddatblygu rhaglenni iechyd y cyhoedd, rhaglenni hybu iechyd a gwasanaethau atal, ac wrth gomisiynu a darparu gwasanaethau.

Safon 31: Mae cyrff gofal iechyd:

- a. yn sicrhau bod cynlluniau ar waith i baratoi adnoddau ar gyfer amddiffyn y cyhoedd pe byddai digwyddiad sylweddol o glefyd heintus neu argyfwng iechyd arall yn digwydd;
- b. yn nodi ac yn gweithredu ynglŷn â phroblemau difrifol ym maes iechyd y cyhoedd a materion anghydraddoldebau iechyd, gyda'r Byrddau Iechyd Lleol yn arwain;
- c. yn gweithredu rhaglenni effeithiol i wella iechyd a lleihau anghydraddoldebau iechyd; ac yn amddiffyn eu poblogaethau rhag peryglon a nodwyd eisoes a pheryglon newydd i iechyd;
- ch. yn annog a chefnogi unigolion i gydnabod bod ganddynt gyfrifoldeb i edrych ar ôl eu hiechyd a'u lles eu hunain.

Safon 32: Mae cyrff gofal iechyd yn cyflawni'r Safon Iechyd Gorfforaethol, sef y nod ansawdd cenedlaethol ar gyfer iechyd yn y gweithle, ac yn symud i lefel uwch ar ôl cael ailasesiad.

Rhestr Termau

Damweiniau ac Achosion Brys (A&E) - Adran mewn ysbytai sy'n darparu triniaeth frys a thriniaeth gychwynol ar gyfer anafiadau a salwch.

Grŵp Strategaeth Meddyginiaethau Cymru Gyfan – mae'n darparu cyngor i'r Gweinidog dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar reoli a rhagnodi meddyginiaethau'n strategol.

gweithwyr proffesiynol cysylltiedig ag iechyd – amrywiaeth eang o grwpiau proffesiynol sydd fel rheol yn darparu gwasanaethau therapiwtig mewn ysbytai a lleoliadau cymunedol, cymdeithasol a gofal sylfaenol. Maent yn cynnwys Trinwyr Traed/Podiatregwyr, Ffisiotherapyddion, Therapyddion Galwedigaethol, Dietegwyr a Therapyddion Lleferydd ac Iait.

atebolrwydd - cyfrifoldeb, yn yr ystyr o orfod bod yn atebol am rywbeth.

cynllun gweithredu - cynllun gweithredu ac amserlen y cytunwyd arnynt sy'n gwneud gwelliannau i wasanaethau, yn dilyn adolygiad o lywodraethu clinigol.

gofal aciwt - defnyddir y term i ddisgrifio triniaeth feddygol, lawfeddygol neu seiciatrig byrdymor ar gyfer salwch neu anaf difrifol sydd yn cynnwys gwasanaeth meddygon ac aelodau staff clinigol eraill mewn lleoliad ysbyty.

eiriolaeth - y broses o gefnogi a galluogi pobl i fynegi eu safbwyntiau a'u pryderon; cael gafael ar wybodaeth a gwasanaethau; amddiffyn a hyrwyddo eu hawliau; ac, ymchwilio i ddewisiadau. Mae eiriolwyr yn cefnogi ac yn dadlau achosion defnyddwyr gwasanaeth ac yn eu cynorthwyo i gyflwyno eu safbwyntiau.

gwerthusiad - asesiad o i ba raddau y mae perfformiad unigolyn yn bodloni'r safonau neu'r amcanion sy'n ofynnol yn ei swydd.

archwiliad - adolygiad sy'n canfod pa mor dda mae gwasanaeth yn diwallu safonau neu feini prawf y penderfynwyd arnynt ymlaen llaw.

cerdyn sgorio cytbwys - system reoli sy'n darparu patrwm y gall sefydliad ei ddefnyddio i egluro ei weledigaeth a'i strategaeth a'u troi'n gamau gweithredu. Mae'n cynorthwyo gwelliant parhaus mewn perfformiad sefydliadol.

meincnodi - proses o gymharu â grwpiau tebyg i weld sut mae arferion lleol yn cyd-fynd ag arferion tebyg mewn lleoedd eraill.

Gwarcheidwad Caldicott - uwch glinigwr ym mhob sefydliad y GIG sy'n gyfrifol am weithredu agweddau ar adroddiad Caldicott, a adolygodd y broses o ddiogelu a defnyddio gwybodaeth am gleifion.

llwybr gofal – cyfres o gamau trin a gofal a ddiffiniwyd sydd â'r nod o ddiwallu anghenion penodol pob claf.

cynllun gofal - cynllun sy'n nodi'r gwasanaethau yr ystyrir y mae eu hangen ar unigolyn a sut y bydd yr angen hwn yn cael ei ddiwallu.

gofalwyr - pobl sy'n gofalu am eu partneriaid, perthnasau a ffrindiau'n ddi-dâl, yn aml yn hytrach na nyrs.

Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) – mae'n darparu gwasanaeth rheoleiddio ac arolygu ar gyfer gwasanaethau gofal a gwasanaethau cymdeithasol.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed (CAMHS) - tîm o bobl o wahanol broffesiynau sy'n cynnig amrywiaeth o therapïau i gynorthwyo pobl ifanc sydd â phroblemau iechyd meddwl.

clinigol – mae'n golygu unrhyw driniaeth a ddarperir gan weithiwr gofal iechyd proffesiynol. Mae hyn yn cynnwys meddygon, nyrsys, therapyddion ac ati. Mae anghlinigol yn golygu rheoli, gweinyddu, arlwy, gwaith porthor ac ati.

archwiliad clinigol – gweithwyr iechyd proffesiynol yn gwerthuso a mesur pa mor dda maent yn bodloni safonau a bennwyd ar gyfer eu gwasanaethau.

effeithiolrwydd clinigol - i unigolion, mae hyn yn golygu i ba raddau mae triniaeth yn sicrhau'r gwelliant mewn iechyd y mae wedi'i chynllunio i'w sicrhau ar gyfer claf. I sefydliadau cyfan, mae'n golygu i ba raddau y mae'r sefydliad yn sicrhau y defnyddir 'arferion gorau' pryd bynnag y bo hynny'n bosibl a bod canlyniadau clinigol yn cyfateb i feincnodau priodol.

Ilywodraethu clinigol - fframwaith sy'n gwneud sefydliadau'r GIG yn atebol am wella'n barhaus ansawdd eu gwasanaethau a diogelu safonau uchel o ofal, trwy greu amgylchedd lle y bydd rhagoriaeth mewn gofal clinigol yn ffynnu.

adolygiad o lywodraethu clinigol - adolygiad o'r polisïau, y systemau a'r prosesau a ddefnyddir gan sefydliad i ddarparu gofal iechyd o ansawdd uchel i gleifion. Mae'r adolygiad yn ystyried y ffordd y mae'r polisïau hyn yn gweithio'n ymarferol.

digwyddiad clinigol - digwyddiad sy'n digwydd mewn ysbyty neu yn y gymuned pan allai cleifion neu'r cyhoedd fod wedi dioddef niwed gwirioneddol neu bosibl.

gwybodaeth glinigol - gwybodaeth am driniaethau a roddir i glaf gan weithiwr iechyd proffesiynol. Gallai hefyd olygu gwybodaeth a gasglwyd gan sefydliad am arferion clinigol (unigolion neu dimau).

rhwydweithiau clinigol – grŵp o wasanaethau sy'n gweithio gyda'i gilydd ar draws ffiniau sefydliadol i ddarparu gofal gwell i gleifion.

canlyniad clinigol – effaith triniaeth ar iechyd neu les unigolyn.

arfer clinigol - dulliau o ddarparu gofal iechyd.

risg clinigol - risgiau sy'n gysylltiedig â thriniaethau gofal iechyd amrywiol.

rheoli risg clinigol - deall y lefelau amrywiol o risg sy'n gysylltiedig â phob math o driniaeth a chymryd camau mewn modd systematig i sicrhau bod y risgiau yn cael eu lleihau cymaint â phosibl.

clinigwr / staff clinigol - gweithiwr iechyd proffesiynol sydd wedi'i hyfforddi'n llawn – meddyg, nyrs, therapydd, technegydd ac ati.

goruchwyliaeth glinigol - proses ffurfiol o gymorth a dysgu proffesiynol sy'n galluogi ymarferwyr unigol i ddatblygu arferion a gwella amddiffyniad y claf a diogelwch y gofal mewn sefyllfaoedd clinigol cymhleth.

comisiynu - y broses o ganfod anghenion iechyd lleol, datblygu cynlluniau gyda phartneriaid strategol i ddiwallu'r anghenion hynny, nodi gwasanaethau iechyd penodol a gwneud trefniadau gyda darparwyr gwasanaethau iechyd i sicrhau y darperir gwasanaethau.

gofal cymunedol - gwasanaethau a ddarperir i gleifion yn eu cartrefi eu hunain. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o wasanaethau gofal sylfaenol a ddarperir gan nyrsys, bydwragedd ac ymwelwyr iechyd a gwasanaethau gan weithwyr proffesiynol eraill megis therapyddion galwedigaethol. Yn aml iawn, darperir gwasanaethau gofal cymunedol mewn partneriaeth ag Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol y mae llywodraeth leol yn gyfrifol amdanynt.

Cynghorau Iechyd Cymuned - Sefydlwyd Cynghorau Iechyd Cymuned ym 1974 i gryfhau cyfranogiad y gymuned mewn diffinio polisi'r wladwriaeth a pholisi lleol sy'n effeithio ar fynediad at ofal iechyd a'i ansawdd. Maent yn annibynnol ac yn gweithio i gynyddu a gwella ansawdd gwasanaethau iechyd lleol. Mae Cynghorau Iechyd Cymuned hefyd yn darparu cymorth cyfrinachol yn rhad ac am ddim i bobl sydd â phroblem neu gŵyn ynglŷn â gwasanaethau'r GIG.

gofal parhaus (cyfeirir ato fel "gofal hirdymor" hefyd) - term cyffredinol yw hwn sy'n disgrifio'r gofal sydd ei angen ar bobl dros gyfnod estynedig o amser o ganlyniad i anabledd, damwain neu salwch. Gallai fod angen gwasanaethau gan y GIG a/neu faes gofal cymdeithasol, a gellir ei ddarparu mewn amrywiaeth o leoliadau, gan gynnwys ysbyty'r GIG, cartref gofal (sy'n darparu gofal preswyl neu ofal nyrsio), hosbis, ac yng nghartrefi pobl yn y gymuned.

datblygiad proffesiynol parhaus (DPP) - proses ddysgu barhaus sy'n ategu addysg a hyfforddiant israddedig ac ôl-raddedig ffurfiol.

Swyddfa Cofnodion Troseddol (SCT) - asiantaeth weithredol y Llywodraeth a sefydlwyd i gynorthwyo sefydliadau i wneud penderfyniadau recriwtio mwy diogel trwy ddarparu mynediad ehangach at wybodaeth mewn cofnodion troseddol. Mae'r Swyddfa'n cynorthwyo cyflogwyr yn y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol i nodi ymgeiswyr a allai fod yn anaddas ar gyfer gwaith penodol, yn enwedig gwaith sy'n cynnwys cysylltiad â phlant neu aelodau eraill o gymdeithas sy'n agored i niwed.

diogelu data – gofyniad i gyrrff cyhoeddus ac eraill weithredu'n gyfrifol wrth reoli data personol. Cwmpesir cyfrifoldebau o'r fath dan Ddeddf Diogelu Data 1998 a Deddf Camddefnyddio Cyfrifiaduron 1990, sydd â'r nod o ddiogelu data a gedwir am unigolion.

oedi wrth drosglwyddo gofal - mae oedi wrth drosglwyddo gofal yn digwydd i glaf mewnol mewn ysbyty sy'n barod i symud i'r cam nesaf o ofal ond sy'n cael ei atal rhag gwneud hynny am un neu fwy o resymau. Mae'r "cam nesaf o ofal" yn cynnwys pob lleoliad priodol y tu mewn a'r tu allan i'r GIG, h.y. cleifion na ellir eu rhyddhau o ofal y GIG a hefyd cleifion na ellir eu trosglwyddo o fewn y GIG i wely mwy priodol.

Cynllun Oes - cyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru yn 2005 gan nodi'r weledigaeth ar gyfer dyfodol gwasanaethau iechyd yng Nghymru ac mae'n sefydlu strategaeth 10 mlynedd i wireddu hynny.

maes – grŵp o weithgareddau, pryderon neu swyddogaethau. Mae gan y Safonau Gofal Iechyd i Gymru bedwar maes: profiad y claf; canlyniadau clinigol; llywodraethu gofal iechyd; ac iechyd y cyhoedd. Defnyddir y meysydd hyn i grwpio'r 32 o safonau gofal iechyd yn themâu.

derbyniad brys - derbyniad i ysbyty heb ei gynllunio sy'n digwydd o ganlyniad i argyfwng megis damwain neu salwch sydyn. Mae hyn trwy adran Damweiniau ac Achosion Brys fel rheol neu drwy feddyg teulu sy'n trefnu derbyniad ar unwaith.

Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol - Sefydlwyd y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar 1 Hydref 2007. Mae'n cyfuno cyfrifoldebau a phwerau'r tri chomisiwn cydraddoldeb blaenorol. Cyn sefydlu'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, y Comisiwn Cydraddoldeb Hiliol, y Comisiwn Hawliau Anabledd a'r Comisiwn Cyfle Cyfartal oedd yn gyfrifol am hybu cydraddoldeb hiliol, cydraddoldeb i bobl anabl a chydraddoldeb rhywiol ym Mhrydain.

canllawiau clinigol sy'n seiliedig ar dystiolaeth - canllawiau a luniwyd i gynorthwyo penderfyniadau clinigwyr/ cleifion dan amgylchiadau penodol a gynhyrchwyd o sylfaen ymchwil gadarn.

arfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth - dull o wneud penderfyniadau yw arfer sy'n seiliedig ar dystiolaeth lle mae'r clinigwr yn defnyddio'r dystiolaeth orau sydd ar gael, mewn ymgynghoriad â'r claf, i benderfynu ar y dewis mwyaf addas i'r claf hwnnw.

meddyg teulu - meddyg teulu.

Ilywodraethu - mae'n ymwneud â phenderfyniadau sy'n diffinio disgwyliadau, yn rhoi pŵer neu'n gwirio perfformiad. Mae'n broses ar wahân neu'n rhan benodol o brosesau rheoli neu arwain.

Comisiwn Gofal Iechyd – y corff arolygu annibynnol ar gyfer y GIG a gofal iechyd annibynnol yn Lloegr.

Comisiwn Iechyd Cymru (CIC) - asiantaeth weithredol Llywodraeth Cynulliad Cymru, sy'n gyfrifol am gomisiynu gwasanaethau iechyd arbenigol i bobl Cymru.

cymuned iechyd - pob sefydliad GIG mewn ardal benodol, sydd hefyd yn cynnwys y cynghorau iechyd cymuned, a sefydliadau gwirfoddol a statudol sydd â wnelo â'r maes iechyd.

strategaeth iechyd, gofal cymdeithasol a lles - mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi gosod cyfrifoldeb statudol ar Awdurdodau Lleol a Byrddau Iechyd Lleol (y Bartneriaeth Strategol) i ddatblygu Strategaethau Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles a fydd yn nodi ac yn mynd i'r afael â'r ffactorau sy'n effeithio ar iechyd a lles y gymuned leol.

safonau gofal iechyd – fframwaith safonau gofal iechyd cyffredin a gyhoeddwyd ym mis Mai 2005 gan Lywodraeth Cynulliad Cymru i gefnogi'r GIG a sefydliadau partner i ddarparu gwasanaethau effeithiol, prydlon ac o ansawdd da ym mhob lleoliad iechyd.

rheoli heintiau – cyfres o weithdrefnau i atal heintiau rhag lledaenu, a fydd yn cynnwys, er enghraifft, golchi dwylo, defnyddio offer diheintiedig ac ati.

rheoli gwybodaeth a thechnoleg - term sy'n cwmpasu'r ffordd y mae sefydliad yn rheoli ei wybodaeth gan ddefnyddio technoleg.

digwyddiadau - rhywbeth sydd wedi digwydd sy'n anghyffredin ac a allai fod yn niweidiol i gleifion.

system hysbysu am ddigwyddiadau - system sy'n ei gwneud yn ofynnol i staff clinigol hysbysu am bob mater sy'n ymwneud â gofal cleifion yn dilyn problem arbennig.

Hysbysu Gofal Iechyd - rhaglen Llywodraeth Cynulliad Cymru a sefydlwyd i wella gwasanaethau iechyd yng Nghymru trwy gyflwyno ffyrdd newydd o gael mynediad at wybodaeth, ei defnyddio a'i chadw.

claf mewnol - claf sy'n aros yn yr ysbyty dros nos.

Awdurdod Lleol – corff llywodraeth leol sy'n gyfrifol am ddarparu gwasanaethau cyhoeddus i bobl yn ei gymuned. Mae 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru.

Byrddau Iechyd Lleol (BILI) - cyrff statudol sy'n gyfrifol am roi strategaethau ar waith i wella iechyd y boblogaeth leol, sicrhau a darparu gwasanaethau gofal iechyd sylfaenol a chymunedol a sicrhau gwasanaethau gofal eilaidd.

Byrddau Lleol Diogelu Plant – mae Deddf Plant 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod lleol yng Nghymru sefydlu Bwrdd Lleol Diogelu Plant ar gyfer ei ardal, sy'n dod â chynrychiolwyr o bob un o'r prif asiantaethau ynghyd, yn ogystal â gweithwyr proffesiynol sy'n gyfrifol am gynorthwyo i amddiffyn plant rhag camdriniaeth ac esgeulustod.

matrics aeddfedrwydd – ffordd o ddiffinio lefelau aeddfedrwydd a gallu sefydliadol ym mhob agwedd ar y Safonau Gofal Iechyd.

tîm amlddisgyblaeth - grŵp o bobl sydd o wahanol gefndiroedd proffesiynol.

Ymddiriedolaethau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (GIG) - cyrff hunanlywodraethol o fewn y GIG, sydd yng Nghymru fel rheol yn darparu'r holl wasanaethau gofal iechyd aciwt a chymunedol mewn ardal benodol. Ymddiriedolaeth GIG Felindre ac Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru yw'r eithriadau. Mae Ymddiriedolaethau'n cyflogi ystod lawn o weithiwr gofal iechyd proffesiynol gan gynnwys meddygon, nyrsys, dietegwyr, ffisiotherapyddion ac ati.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Iechyd a Rhagoriaeth Glinigol (NICE) - awdurdod iechyd arbennig sy'n cynhyrchu canllawiau i'r GIG a chleifion ar feddyginiaethau, offer meddygol a gweithdrefnau clinigol.

Asiantaeth Genedlaethol Arwain ac Arloesi mewn Gofal Iechyd - ei phwrpas yw cynorthwyo sefydliadau'r GIG yng Nghymru ar bob lefel i ddatblygu'r gallu a'r medrusrwydd i ddarparu'r agenda newid, cynorthwyo i sefydlu arweinyddiaeth, arloesedd ac adnewyddiad effeithiol ym mhob rhan o'r GIG yng Nghymru.

Asiantaeth Genedlaethol Diogelwch Cleifion (NPSA) - awdurdod iechyd arbennig a grëwyd ym mis Gorffennaf 2001 i gydlynu ymdrechion y wlad gyfan i hysbysu am gamgymeriadau a phroblemau sy'n effeithio ar ddiogelwch claf ac, yn bwysicach, i ddysgu o'r camgymeriadau a'r problemau hyn.

Gwasanaeth Iechyd Cyhoeddus Cenedlaethol Cymru (GICCC) – mae'n darparu'r adnoddau, y wybodaeth a'r cyngor i alluogi Llywodraeth Cynulliad Cymru, Comisiwn Iechyd Cymru, Byrddau Iechyd Lleol, Awdurdodau Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG i gyflawni eu swyddogaethau iechyd cyhoeddus statudol. Mae GICCC yn darparu ystod lawn o wasanaethau iechyd cyhoeddus gan geisio: gwella iechyd a lles pobl Cymru a lleihau anghydraddoldeb ym maes iechyd; amddiffyn rhag afiechydon a bygythiadau sy'n bodoli eisoes yn

ogystal â rhai newydd a'r rhai sy'n dod i'r amlwg; a chyfrannu at wella gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol.

fframweithiau gwasanaeth cenedlaethol (NSF) – maent yn darparu dull systematig ar gyfer mynd i'r afael â'r agenda o wella safonau ac ansawdd ar draws y sectorau gofal iechyd. Rhoddir NSF ar waith mewn partneriaeth ag adrannau gofal cymdeithasol a sefydliadau eraill. Maent yn pennu safonau cenedlaethol ac yn diffinio modelau gwasanaeth ar gyfer gwasanaeth neu grŵp gofal; yn sefydlu rhaglenni i gynorthwyo gweithredu; ac yn sefydlu mesurau perfformiad y byddai cynnydd o fewn amserlenni y cytunwyd arnynt yn cael ei fesur yn eu herbyn.

Galw Iechyd Cymru - gwasanaeth cyngor a gwybodaeth iechyd sydd ar gael 24 awr y dydd, bob dydd.

Ombwdsmon - mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ymchwilio i gwynion a dderbyniwyd gan y cyhoedd am y ffordd y maent wedi cael eu trin gan gorff cyhoeddus.

canlyniadau gofal cleifion - canlyniad terfynol y driniaeth a dderbynnir gan glaf.

adran cleifion allanol - adran sy'n darparu gwasanaethau i gleifion nad ydynt yn aros yn yr ysbyty dros nos.

cynnwys y cleifion a'r cyhoedd – strategaethau a pholisïau a luniwyd i sicrhau yr ystyrir sylwadau a safbwyntiau cleifion, defnyddwyr gwasanaeth, gofaluwr a'r cyhoedd wrth gynllunio a darparu gwasanaethau gofal iechyd.

adolygwyr cymheiriaid a lleyg – unigolion sy'n cael eu recriwtio i gynorthwyo AGIC gyda'i weithgareddau. Mae adolygwyr cymheiriaid yn bobl sydd â sgiliau ac arbenigedd a gydnabuwyd mewn meysydd iechyd a gofal cymdeithasol. Pobl sy'n gallu deall a chynrychioli safbwynt cleifion a'r cyhoedd o wasanaethau gofal iechyd yw adolygwyr lleyg.

rheoli perfformiad - y defnydd o broses adolygu (y canlyniadau a ddarparwyd o'u cymharu ag amcanion a bennwyd fel rheol) er mwyn asesu pa mor dda mae unigolyn, tîm neu wasanaeth yn gweithio.

monitro perfformiad - system sy'n casglu ac yn dadansoddi'n rheolaidd pa mor dda mae unigolyn, tîm, gwasanaeth neu weithdrefn benodol yn bodloni targedau neu safonau.

gofal sylfaenol - gwasanaethau iechyd teuluol a ddarperir gan feddygon teulu, deintyddion, fferyllwyr, optegwyr, ac eraill megis nyrsys cymuned, ffisiotherapyddion a rhai gweithwyr cymdeithasol.

amddiffyn oedolion sy'n agored i niwed (POVA) - cynllun Llywodraethol sy'n sicrhau na all y rhai sydd wedi niweidio neu gam-drin oedolion sy'n agored i niwed dan eu gofal weithio gydag oedolion sy'n agored i niwed eto.

fframwaith canlyniadau ansawdd – mae'n gwobrwyo timau gofal sylfaenol am ddarparu gofal o ansawdd da i'w cleifion. Mae gan y fframwaith bedwar "maes": clinigol, sefydliadol, profiad y claf a gwasanaethau ychwanegol.

gwasanaethau adsefydlu - y driniaeth o afiechyd neu anabledd gweddilliol sy'n cynnwys pob math o therapi gyda'r nod o gynyddu annibyniaeth cleifion.

gofal eilaidd - gofal arbenigol, a ddarperir yn yr ysbyty fel rheol, ar ôl atgyfeiriad gan feddyg teulu neu weithiwr iechyd proffesiynol arall.

hunanasesiad - yng nghyd-destun safonau gofal iechyd, mae'n cyfeirio at adolygiad cynhwysfawr, systematig a rheolaidd o weithgareddau a chanlyniadau sefydliad wedi'u cymharu â'r safonau gofal iechyd. Mae'r broses hunanasesu'n galluogi'r sefydliad i nodi'n eglur ei gryfderau a'i wendidau a meysydd lle gellid gwneud gwelliannau ac yn cloi gyda chamau gwella arfaethedig sydd wedyn yn cael eu monitro o ran cynnydd.

gwasanaethau cymdeithasol – yr asiantaeth sy'n gyfrifol am ddarparu gofal a chymorth personol a ariennir gan awdurdodau lleol.

rhanddeiliaid – amrywiaeth o bobl a sefydliadau a effeithir gan y gwasanaethau a gynigir gan sefydliad, neu rai sydd â wnelo â'r gwasanaethau hyn. O ran gwasanaethau gofal iechyd, mae rhanddeiliaid yn cynnwys: cleifion, gofalwyr, aelodau staff, undebau, sefydliadau gwirfoddol, cynghorau iechyd cymuned, awdurdodau lleol.

datganiadau o reolaeth fewnol - datganiad o drefniadau cyffredinol corff y GIG ar gyfer sicrhau bod y prif beryglon mewn sefydliad yn cael eu rheoli'n effeithiol.

bwrdd yr ymddiriedolaeth - grŵp o bobl sy'n gyfrifol yn ôl y statud am wneud penderfyniadau pwysig am strategaethau a pholisïau ym mhob Ymddiriedolaeth y GIG. Fel rheol, mae'n cynnwys cadeirydd lleyg, pump o aelodau lleyg (a elwir yn swyddogion anweithredol), Prif Weithredwr a Chyfarwyddwyr Gweithredol yr Ymddiriedolaeth.

gofal trydyddol - gwasanaethau a ddarperir gan ysbytai neu adrannau arbenigol. Maent yn trin cleifion â chyflyrau cymhleth a atgyfeiriwyd gan ysbytai eraill neu feddygon arbenigol fel rheol.

Swyddfa Archwilio Cymru – Mae swyddfa Archwilydd Cyffredinol Cymru'n gyfrifol am amrywiaeth eang o waith archwilio ariannol, gwerth am arian ac adolygiadau eraill yn ymwneud â'r holl wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Cronfa Risg Cymru - cydgyllun hunan-sicrhau ar gyfer pob corff iechyd yng Nghymru. Mae hefyd yn cefnogi diogelwch cleifion a staff trwy annog a chefnogi perfformiad rheoli risg da ac asesu trwy fesur yn erbyn safonau penodol.